

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Impedimentis Matrimonii, Usu Et Divortio

Bosco, Jean a

Lovanii, 1685

Concl. V. Catechismus olim prohibebat Matrimonium, non dirimebat. Hodiè
amplius non obligat; uti nec incestus, raptus sponsatæ &c.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73448)

ad solemnitatem nuptialem. & expressè traductio, convivia, choreæ, imò hæc maximè prohibita sunt, ut ex adductis Canonibus constat. Quare licet præcesserit benedictio in die non prohibito, ea solemnitas nuptialis, quæ etiam prohibita est, illis diebus fieri non potest.

Estque hæc sententia Cajetani Sum. verb. *Nuptiarum peccata*, ubi sic scribit: Et quoniam nuptie tria important (scilicet benedictionem sponsi & sponsæ, traductionem sponsæ in domum viri, & celebrationem convivij) scito tria hæc intelligi his temporibus interdicta. Et quoniam poenæ non sunt extendendæ, nihil aliud est dictis temporibus interdictum: possunt enim contrahi Matrimonia de presenti & Sponsalia. Unde putantes evadere violationem legis, & facientes primum tantum (scilicet benedictionem) in Sabbato ante Adventum, vel Septuagesimam, & in Dominica reliqua duo, non effugiunt legis iram: plus enim sunt prohibita illa duo, quam primum, quod non nisi simul cum nuptiis fit, intelligitur prohibitum, quia illa sunt carnalia, benedictio est spiritualis. Hæc ille.

218. Solemnitas nuptialis non licet in die feriato, quamvis benedictio præcesserit in die non feriato.

Cajetanus.

Et Synodus Mechliniensis (cujus sup. meminimus) celebrata sub Paulo 5. præfidente in ea Reverendissimo ac Illustrissimo in Christo Patre ac Domino D. Matthia Hovio Archiepiscopo Mechliniensi Tit. 10. de Sponsalibus & Sacram. Matr. c. 8. in fine sic ait: *A quibus (scilicet conviviis, choreis & similibus) similiter abstinendum erit, & si Matrimonium antea contractum fuerit, sub pena arbitraria.*

At videtur (inquit Basilius sup.) jam consuetudine antiquâ & inveteratâ receptum, ut ea traductio & solemnitas fiant eo die prohibito, & legem Ecclesiasticam in hac parte abrogasse, & ideò à Clericis sustineri posse, dummodo illi non interfuit prædictæ solemnitati. Idque non obscure indicatur in prædicto Manuali Salmantino, ibi: *Laici tamen in hoc habent consuetudinem in contrarium.* Hæc ille.

Optima profectò legum interpres, consuetudo; nec interpretari tantum potest legem, sed etiam eam abrogare & instituere in his, quæ pendunt ab Ecclesia; jam autem tempus feriatum, de quo hæcenus egimus, quantum quantum est, pendet à voluntate Ecclesiæ, quæ licet à principio in universum omnes obligaverit; successu tamen temporis consuetudine potuit tolli, vel in totum, vel ex parte; vel in omnibus mundi Regionibus, vel in aliquibus locis particularibus.

Proinde quicquid sit de jure scripto, de quo hæc præcipue locuti fuimus, consulo omnibus, ut diligenter attendant consuetudinem loci, in quo volunt Matrimonium contrahere, eique se accomodent; non tantum quoad solemnitates nuptiales, sed etiam quoad ipsum contractum. Non solum quoad hoc impedimentum, sed etiam quoad alia, de quibus instituitur.

Probat ex Synodo Mechliniensi.

219. An consuetudine contrarium præscriptum sit. Pontius.

CONCLUSIO V.

Catechismus olim prohibebat Matrimonium, non dirimebat. Hodie amplius non obligat. Uti nec incestus, raptus Sponsatæ &c.

Catechismus est instructio fidei (inquit Sanchez lib. 7. disp. 10. n. 1.) quæ fit antè januam Ecclesiæ super baptizando: diciturque sic à Catechizo, id est, instruo, de quo habetur cap. 54. de Consecr. dist. 4. *Antè Baptismum catechizandi debet hominem prævenire officium, ut fidei primum catechumenus accipiat rudimentum.*

Quod probatur exemplo Christi, ibidem: *Prius ipse Iesus cæci nati oculos luto, ex spato factis, superlinivit, & sic ad aquas Silvæ misit; quia prius debet baptizandus fide incarnationis Christi instrui, & sic ad Baptismum jam credulus admitti, ut sciat, cujus gratia in eo est particeps, & cui jam debitor fiat deinceps.*

Porro forma seu modus catechizandi præscribitur in Rituali Romano tit. de Sacram. Baptismi, §. *Ordo Baptismi adulterum*, hisce verbis: *Deinde sacerdos procedit ad fores Ecclesiæ, & stat in limine, catechizandus vero extra limen. Et si sunt plures vires & feminae, illi ad dexteram sacerdotis, hæc vero ad sinistram statuatur, & sacerdos interrogat: Quo nomine vocaris? Catechumenus respondet, N. Sacerdos: N. Quid petis ab Ecclesia Dei? Respon. Fidem. Sacerdos: Fides quid tibi præstat? Resp. Vitam æternam. Sacerdos: Si vis habere vitam æternam &c.*

Et rursus interrogat: N. Abrenuntias satanæ? Respondet: Abrenuntio. Interrogat: Et omnibus operibus ejus? Respondet: Abrenuntio. Interrogat: Et omnibus pompis ejus? Respondet: Abrenuntio.

Deinde sacerdos interrogat de Symbolo Fidei, dicens: *Credis in Deum Patrem omnipotentem Creatorem cæli & terræ? Respondet: Credo. Interrogat: Credis & in Jesum Christum Filium ejus unicum, Dominum nostrum, natum & passum? Respondet: Credo. Interrogat: Credis & in Spiritum sanctum, sanctam Ecclesiam Catholicam, Sanctorum communionem, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem, & vitam æternam? Respondet: Credo.*

Et quoniam ad has interrogationes nequit parvulus se respondere; hinc alius nomine ejus respondet, qui & appellatur Patrinus; estque ordinariè idem, qui parvulum levat de fonte, seu tenet in ipso Baptismo. Quamvis fieri possit, ut sit diversus, sive ut unus sit Patrinus in Catechismo, & alter in Baptismo. Igitur Catechismus, qui hic ponitur impedimentum prohibens, & non dirimens Matrimonium, est responsio pro baptizando in ceremoniis baptismalibus.

Rogat aliquis à me, ubi in jure statuatur hoc

220. Quid sit Catechismus hic, ex Sanchez.

221. Formæ catechizandi ex Rit. Rom.

222. Patrinus hic appellatur, qui pro parvulo respondet.

223.

Hæc respon-
sio statuit
impedimen-
tum Matr.
e. 2. de
Cogn. spirit.
in 6.

impedimentum? Respondeo citius: cap. 2. de
Cognitione spirituali in 6. quod sic sonat: Per
Catechismum, qui præcedit Baptismum, Sacramento-
rum fundamentum, & januam reliquorum, cognatio
spiritualis contrahitur: per quam contrahendum Ma-
trimonium impeditur: ut ex prædecessoris nostri
Clem. Pape 3. Decretali colligitur evidenter: dicen-
do enim quod talis res (scilicet compaternitas in
Catechismis contracta, inquit Gloss. ibi) vix con-
trahendo Matrimonio impedimentum afferret, velle
videtur, quod afferat: nam quod vix sit, fieri tamen
dubium non existit. Per illam tamen cognationem
Matrimonium, post eam contractum, minime separa-
tur. Ita Bonif. 8.

224.
Catechismus
impedit con-
trahendum.
non dirimit
contractum.

Ubi Gloss. Per Catechismum (inquit) contrahitur
cognatio spiritualis, ejus tamen effectus est impe-
dire Matrimonium contrahendum, non autem dirimi-
mit jam contractum. Unde sciendum, quod Catechis-
mus est instructio, quæ sit communiter hodie ante fo-
res Ecclesie, ubi interrogabatur de articulis fidei, &
proprie deberet fieri solis adultis.

Casus: Ego tenui puellam ante fores Ecclesie, an-
tequam portaretur ad fontes, postea, quando fuit bap-
tizata, non tenui eam super fontes: utrum inter me
& ipsam & filios meos sit contracta cognatio spiri-
tualis? Respondetur quod sic, sed non est tanti effe-
ctus, sicut illa cognatio spiritualis, quæ contrahitur
in Baptismo: quia ista impedit Matrimonium con-
trahendum, sed non dirimit jam contractum: hoc est,
non debemus contrahere: & si durantebus hanc
aliquis se opponeret, & allegaretur cognatio spiri-
tualis, impediretur Matrimonium: sed si non allegaretur
ista cognatio spiritualis, & si de facto contraheremus,
non dirimeretur postea istud Matrimonium. Hæc
Gloss.

Reprobatur
opposita sen-
tentia Hugo-
nis.

Quare non est audiendus Hugo, qui cap.
Pervenit, 30. q. 1. docet, dirimi quodque Matrimo-
nium per illum textum, qui tamen id mini-
mè probat; saltem dubius est, ut patebit legen-
ti, & ideo non potest præjudicare huic apertissimi
textui contrarium statuenti.

225.
Prior sen-
tentia est
Doct. Angel.

Loquatur Doct. Angelicus 4. dist. 42. q. 1.
a. 2. in corpore: Quidam dicunt, quod spiritualis
regeneratio, sicut per sepius formem Spiritus sancti gra-
tiam datur, ita per sepius efficitur, incipiendo a pri-
mo pabulo salis sacri usque ad Confirmationem, per
Episcopum factam, & per quodlibet horum septem
spiritualis cognatio contrahatur. sed illud non est ra-
tionabile; quia cognatio carnalis non contrahitur ni-
si per actum generationis completum: unde & affi-
nitas non contrahitur, nisi sit facta conjunctio semi-
num, ex qua potest sequi carnalis generatio. spiri-
tualis autem generatio non perficitur, nisi per aliquod
Sacramentum, & ideo inconueniens est, quod spiri-
tualis cognatio contrahatur, nisi per aliquod Sacri-
mentum. Et ideo alij dicunt, quod per tria tantum
Sacramenta spiritualis cognatio contrahatur, scilicet
per Catechismum, Baptismum & Confirmationem.
sed isti propriam vocem videntur ignorare; quia
Catechismus non est Sacramentum, sed sacramentale,
& ideo alij dicunt, quod tantum per duo Sacramenta,
scilicet per Baptismum & Confirmationem, & hæc
opinio est communior: tamen de Catechismo quidam
horum dicunt, quod est debile impedimentum, quod

Bosco de Matrim. Pars II.

impedit contrahendum, sed non dirimit Matrimo-
nium contractum. Ita D. Thom. Ubi tantum ne-
gat, per Catechismum contrahi perfectam cog-
nationem spiritualem, quæ Matrimonium diri-
mat.

Sicuti autem hoc certum est ex d. cap. 2. ita
quoque ex eodem cap. indubitatum esse debet,
Catechismum Matrimonium olim prohibuisse,
contra Sotum 4. dist. 42. q. 1. a. 2. vers. Vr-
gentius autem, ubi tamquam rem dubiam id asse-
rit: Quia (inquit) Bonifac. 8. cap. 2. de Cog-
nat. spirit. in 6. non asseruit hoc impedimen-
tum; sed id collegit ex cap. Contracto, de Cog-
nat. spirit. ubi Clem. 3. id non clarè decidit;
sed tantum dicit, Catechismum vix asserere im-
pedimentum Matrimonio. Quæ verba sunt po-
tius dubitantis, quam asserentis. Quare cum col-
lectio non sit clara, nec etiã decisio certa erit.
Hæc ille.

Sed universi DD. tamquam certum statuunt
hoc impedimentum. Et quid mirum, cum Bo-
nifacius illud tamquam certum statuatur? nam di-
cit: Evidenter colligitur, scilicet ex d. cap. Con-
tracto, sequentis tenoris: Contracto Matrimonio
inter P. & A. uxorem suam quidam consanguineus
ejusdem A. contra Matrimonium objecerunt, quod
eadem in primo sacri salis pabulo, filium quondam
concubina ipsius P. tenuit. Et infra: Verum si con-
staret vera esse, quæ diximus, non ideo tamen con-
tractum Matrimonium solveretur, quæ res vix con-
trahendo Matrimonio impedimentum afferret.

Ex quibus ultimis verbis, quæ non omnino
clarè decidunt, Catechismum esse impedimen-
tum, colligit Bonifacius 8. ut sup. audivimus,
non dubium existere, quin Catechismus afferat
impedimentum Matrimonio contrahendo, quan-
vis non dirimat contractum: unde jam de hoc
dubitandum minimè est.

Sed quæ ratio hujus impedimenti? Quod (in-
quit) D. Thom. sup. ad 3. in Catechismo sit quædam
professio futuri Baptismi, sicut in sponsalibus sit quædam
sponsio futurarum nuptiarum: unde sicut in sponsalibus
contrahitur quidam motus propinquitatis, ita & in
Catechismo ad minus impediens contrahendum, ut
quidam dicunt, non autem in aliis Sacramentis.

Deinde: rationi consonum videtur, ut sicut
patrinus, tenens in Baptismo, contrahit perfe-
ctam cognationem spiritualem, dirimentem Ma-
trimonium: ita patrinus, tenens tantum in Ca-
techismo, qui est introductio ad Baptismum, &
quoddam ejus initium, ac quædam regeneratio
imperfecta per fidem, quam protestatur patrinus
pro parvulo, contraheret quædam imperfectam
cognationem, solummodo prohibentem.

Oportet tamen (inquit Sanchez sup. n. 3.)
ut is patrinus in toto Catechismo teneat, ut hanc
cognationem contrahat, ut bene docet Gloss. c.
Contracto, de Cognat. spirit. in fine. Hæc ille.
Ecce verba Glossæ: Sed certe contra istos, qui
dicunt, quod etiam per Catechismum non dirimatur
Matrimonium, manifestè faciunt illa duo c. Si quis
ex uno, 307. q. 4. & c. In Catechismo, de Confe-
ratione dist. 4. quia ibi equiparantur ista tria, Ca-
techismus, Baptismus, & Confirmatio. Unde credo,
quod dirimat.

K 2

226.
Olim Cate-
chismus pro-
hibebat
Matr.
Sotus.

227.
Ostenditur
id certum
esse.

228.
Quæ ratio
hujus impe-
dimenti, ex
D. Thomæ.

229.
Requirunt
ut quis in
toto Cate-
chismo te-
neat, ex
Sanchez.
Sententia
cujusdam
Gloss. quod
Catechismus
impedit
quod dirimat.

quod si quis tenet, aliquem in toto Catechismo, in quo unus patrinus debet esse, quod ille sit compater effectus parentibus infantis. Sed hæc mulier non tenuit illum filium infantem, nisi in primo pabulo sacrati salis: nec expresse dicitur litera, quod fuerit filius P. & ideo dico, quod Catechismus impedit & dirimit. Hæc Gloss.

230. *Rejicitur.*
Verum enimvero mera conjectura est, quod mulier hæc non tenuerit, nisi in primo pabulo sacrati salis; cum illa particula, Nisi, nusquam exprimitur in dicto textu. Similiter gratis dicitur, quod non fuerit filius P. Audi Gloss. ibi verb. Concubina: Quidam, inquit, dicunt, quod ille filius tantum erat filius concubinae ipsius P. de alio viro: dicentes quod compaternitas contrahitur per illud sacramentum sacrati salis: sed secundum hoc nulla fuit questio. Secundum quid ergo fuit questio? Quod ille filius erat filius concubinae ipsius P. ex ipso P. Et ideo dico ego, quod totus Catechismus impedit, & non dirimit.

231. *Objicitur et per Si quis 30. q. 4. Explicatur.*
Quantum ad illa duo capita, quæ allegat Gloss. prioris verba hæc sunt: Si quis ex uno conjugio filium aut filium alterius de sacro fonte susceperit, aut chrisma tenuerit, vel Christianitatis ministerium dederit, ambo & vir & uxor compater existunt parentibus infantis, quia vir & mulier caro una effecti sunt. Ergo Catechismus olim erat impedimentum dirimens, negatur Consequencia.

Nam in primis responderi potest; per dationem ministerij Christianitatis, intelligi dationem Baptismi, juxta Gloss. ibi verbo: Christianitatis ministerium: Immergendo, inquit, sup. 1. q. 1. Quod quidam.

Et admissa aliâ expositione, quam ibidem subjungit Glossa, dicens: Alij exponunt, dederit Christianitatis ministerium; id est, tenuerit ad Catechismum, ut de Consecr. dist. 4. In Catechismo. Equidem neg. hæc Consequencia: Ergo Catechismus olim erat impedimentum dirimens. Sic etenim sonat d. cap. in Catechismo & in Baptismo & in Confirmatione. unus patrinus fieri potest, si necessitas cogit, non est tamen consuetudo Romana: sed per singulos singuli suscipiunt.

232. *Ordinatio est idem patrinus in Catechismo, & Baptismo.*
Planè fieri potest unus patrinus in necessitate; imò hodie communiter est idem patrinus in Catechismo & Baptismo, & non tantum prohibetur Matrimonium, sed etiam contractum dirimitur. Sed quid si diversi sint? Contrahunt quidem omnes compaternitatem, & in hoc illa tria æquiparantur, sed unus perfectam, alter imperfectam.

Attende Gloss. ibi verb. Patrinus: Baz, dixit, in his tantum contrahi compaternitatem; sed Hugo dixit, in omnibus eam contrahi, quæ Baptismum precedunt. Sed tamen compaternitas, in Catechismo contracta, non est tanti momenti, ut Matrimonium dissolvat, cum vix etiam impediat, extra de Cognat. spirit. Contracto.

233. *Effectus Baptismi est compaternitas perfecta, Catechismi autem imperfecta.*
Et quid mirum, quod non sit tanti momenti, cum etiam ipse Catechismus non sit tanti momenti, quanti sunt Baptismus & Confirmatio, quæ ambo sunt vera Sacramenta novæ legis, à Christo Domino instituta; Catechismus autem solum aliquod sacramentale. Cum ergo non

æquiparentur illa tria in ratione Sacramenti, haud mirari debemus, si etiam non æquiparentur in effectu compaternitatis; sed effectus Baptismi & Confirmationis sit perfecta compaternitas, quæ non solum prohibeat Matrimonium, sed etiam dirimat: effectus verò Catechismi compaternitas seu cognatio imperfecta, quæ solum Matrimonium prohibeat, & non dirimat.

Igitur quando diversi sunt patrimi in Catechismo, & Baptismo, uterque suam cognationem contrahit, primus imperfectam, cum impedimento prohibente, secundus perfectam, cum impedimento dirimente. Dum autem est unus solus in utroque actu, unam contrahit cognationem adæquatam, cum impedimento prohibente & dirimente.

234. *Quando diversi sunt patrimi, uterque suam cognationem contrahit.*
Nec satis est (inquit Sanchez sup. n. 4.) tenere in Catechismo; sed is contrahit hanc cognationem, qui infantis personam gerit, respondens ad fidei interrogata, dum Sacerdos rogat, an credat. Quare sicut in Baptismo hæc cognatio spiritualis contrahitur per elevationem pueri de sacro fonte; ita in Catechismo per professionem illam fidei, nomine infantis factam. Ita Sanchez.

Hinc deducitur (prosequitur idem Auctor n. 5.) recedendum esse à Paludano 4. dist. 42. q. 1. a. 1. n. 7, dicenti, ex Exorcismo cognationem hanc oriri: quia cap. Peruenit, 30. q. 1. sic ait Deusdedit Pontifex: A primo pabulo sacri salis usque ad Confirmationem per Chrisma, nullus Christianus suam commatrem in conjugium suscipere debet. Sed dicendum est, per solum Catechismum contrahi. Quia textus n. 2. allegati de solo eo mentionem faciunt.

235. *Non oritur ex Exorcismo.*
Nec obstat id cap. Peruenit; quia ea verba copulativè & non disjunctivè accipienda sunt, ita ut per omnia illa contrahatur cognatio; sed quasi initium sumat in ipso Exorcismo. Ita Sanchez.

Tu cogita, perperam ab eo dictum esse: Textus n. 2. allegati de solo Catechismo mentionem faciunt. Nam hi textus sunt c. 2. de Cognat. spirit. in 6. & cap. Contracto, de Cognat. spirit. Et quàmvis in priori textu de solo Catechismo fiat mentio, & non de primo pabulo sacri salis; equidem in secundo non fit expressa mentio de Catechismo; sed tantum de primo pabulo sacri salis. Vide verba sup.

236. *Alia responsio ex Aversa.*
Aliter responderet ad hanc difficultatem Aversa q. 10. sect. 3. §. Præter Catechismum, dicens: Bonifacius 8. in cap. 2. de Cognat. spirit. in 6. in solo Catechismo, præter Baptismum, prohibitionem conjugij posuit. Et in cap. Peruenit, non in qualibet parte ritus Baptismalis, sed in toto copulativè, includendo scilicet ipsum formaliter Baptismum, positum est impedimentum dirimens. In cap. verò Contracto, licet nominetur primum sacri salis pabulum, tamen Bonifacius 8. in alio capite id explicavit ac determinavit de Catechismo. Hæc ille.

237. *Perinde est.*
Perinde autem videtur, si Baptismus subsequatur Catechismum, sicuti ordinariè contingit, tunc

præcedat Catechismus Baptisma vel subsequatur.
 five præcedat, v. g. si quis urgente necessitate antea baptizetur, & postea suppleantur ceremoniæ & adhibeatur Catechismus, quidquid Alii qui dixerint, causantes hunc debere præcedere, eò quòd dicatur cap. 2. de Cognat. spirit. in 6. Per Catechismum qui præcedit Baptismum; & quia Catechismus hanc cognationem producit, eò quòd sit dispositio ad futurum Baptismum, e jusque initium, ut sup. diximus.

Probatur ex Sanchez.
 At non sunt audiendi. Quippè (ut ait Sanchez sup. n. 7.) eadem semper militat ratio: nam suapte natura est quoddam initium generationis spiritualis perfectæ, & dispositio ad Baptismum, quamvis per accidens, ratione occurrentis necessitatis, aliquando Baptismo postponatur.

238. *Resp. ad jus in contrarium.*
 Nec obstat textus in contrarium adductus; quia ea verba frequentioris usus gratiâ apposita sunt; communiter enim, ac recto servato ordine, Catechismus præcedit. Quare dispositionem non restringunt. Hæc ille.

Cùm igitur Canones id non restringant, neque distinguant, nec nos absque evidenti ratione, quam hactenus non vidimus, restringere aut distinguere debemus; sed simpliciter asserere, Catechismum olim prohibuisse Matrimonium, five antecederet Baptismum, five concomitaretur, aut certè ei postponeretur.

239. *Quid si in his Catechismo, non sequatur Baptismus. Contrahitur cognatio juxta Sanchez.*
 Sed quid, si contingat, ut adhibito Catechismo non sequatur Baptismus, aut quia baptizandus resistit, aut quia moritur, aut quia differtur Baptismus, nunquid & eo casu patrinus contrahet dictam imperfectam cognationem? Affirmat Sanchez sup. n. 9. Res enim hæc non pendet ex futuro eventu, sed tempore facti Catechismi contrahitur hæc imperfecta cognatio spiritualis; ac proinde five subsequatur Baptismus, five non, cognatio ea semel contracta minime abolebitur. Nec inconveniens est, hanc imperfectam cognationem spirituales in infideli reperiri. Ita Sanchez.

Sed enim, dicit aliquis; unde probatur, id non esse inconveniens, eum sit inconveniens, perfectam cognationem spirituales, quæ oritur ex Baptismo, in infideli reperiri? Sanè utraq; est juris Ecclesiastici, cui infideles non subji-ciuntur.

240. *Pro opposita sententia Aversa citat Palatium.*
 Hinc Aversa sup. §. Si autem contingat, ait: Si supponamus cognationem spirituales perfectam non contrahi cum infideli, utpotè patre aut matre baptizati, ut existimat Sanchez disp. 60. q. 2. pariter hic dici non debet contrahere patrinus in Catechismo, cum eo, qui non baptizatur; sed tunc contrahere, quando reverà sequitur Baptismus. Sic ille. Citatque Palatium in 4. dist. 42. disp. 1. col. 30. pro sententia, quæ docet Patrinum non contrahere hujusmodi imperfectam cognationem & impedimentum, si non sequatur Baptismus.

241. *Quare potius imperfecta cognatio invenitur in infide-*
 Quæ ergò dispar ratio in sententia. Sanchij? Quia inquis, cognatio hæc imperfecta, solum est dispositio quædam ad cognationem perfectam; sicut ipsè Catechismus est quædam dispositio ad Baptismum. Veluti ergò non est in-

conveniens, quòd infidelis, id est, non baptizatus, subjiciatur Catechismo, qui tamen non est perfectus, nisi juris Ecclesiastici; sic indidem non apparet inconveniens, quòd subjiciatur huic cognationi spirituali imperfectæ, estò ea tantum sit juris Ecclesiastici. At verò cognatio spiritualis perfectæ, cum non oriatur nisi ex Baptismo, aut certè Baptismum necessariò supponat, videtur esse inconveniens quòd reperiat in eo, qui Baptismum non suscepit.

Præterea: hæc imperfecta cognatio contrahitur tempore Catechismi, ut sup. dicebat Sanchez; sed ordinariè eo tempore, qui catechizatur, adhuc est infidelis; ergo nullum est inconveniens, quòd reperiat in infideli. At verò cognatio spiritualis perfectæ, contrahitur tempore Baptismi; sed eo tempore, qui baptizatur, jam est fidelis: ergò videtur inconveniens, quòd hæc cognatio spiritualis perfectæ inveniat in infideli. Cui hæc disparitates non satisfaciunt, vel dicat utramque inveniri in infideli, vel neutram, & non errabit in fide aut bonis moribus.

Si autem à me quaeratur; ad quas personas jure antiquo extendebatur hæc imperfecta Catechismi cognatio? Respondeo cum communi sententia: ad eandem, ad quas cognatio perfectæ orta ex Baptismo. Quamvis enim in textibus sup. adductis, nulla fiat mentio personarum, aut graduum; quia tamen oritur ex eo, quòd Catechismus sit quoddam initium Baptismi, jure merito utraq; ad eandem personas, & eisdem gradus trahitur: ita ut ubi novis legibus restringitur perfectæ cognatio ad pauciores personas & gradus, prout fit in Trid. sess. 24. de Matr. c. 2. pariter intelligi debeat restricta hæc imperfecta cognatio, quamvis non fiat ejus distincta mentio.

Et hinc (ut veniamus ad 2. partem Conclusionis) Multi docent, per Concilium Trid. penitus sublatum esse hoc impedimentum; nam loco mox citato post designatas personas, inter quas voluit contrahi spirituales cognationem, concludit hisce verbis: *Omnibus inter alias personas hujus spiritualis cognationis impedimentis omnino sublatis.*

Et si dicas: intelligi (inquit Sanchez sub. n. 12. ubi tenet hanc sententiam tamquam verioris) de cognatione spirituali, contracta per Baptismum vel Confirmationem: obstat principium illius capituli, ubi dicit Concilium, se velle multitudinem prohibitionum restringere, ut incommoda vitentur, & statim subjungit: *Volens itaque S. Synodus huic incommodo providere, & à cognationis spiritualis impedimento incipiens statuit &c.* Ubi generaliter de cognatione spirituali loquitur: & statim statuit, inter quas personas contrahatur, & in fine concludit, inter nullas alias personas contrahi. Verè igitur intendit cognationis spiritualis impedimentum omnino auferre, præter casus ibi expressos, inter quos Catechismus non numeratur.

Et confirmatur; quia Pius 5. motu proprio, edito an. 1566. 4. Kalend. Decembris, declarans prædictum Tridentini Decretum, ait, non esse

242. *Ad quas personas extendebatur olim cognatio imperfecta.*

243. *An per Trid. hoc impedimentum sit penitus sublatum.*

244. *Affirmat Sanchez, & occurrit objectioni.*

244. *Confirmatur hac doctrina ex*

Motu proprio Pij 5.

esse recedendum à præcis illius verbis. Cum ergò Concilium generaliter dicat inter nullas alias personas contrahi eam cognationem, quam ibi expressas, censendum est, cognationem Catechismi, cuius ibi mentio minime fit, omnino sublatam esse.

Aliud arg. Sanchij pro sua sententia.

Tandem : quia cognatio hæc Catechismi primam originem trahit à Baptismo : idè enim contrahitur, quòd fit initium quoddam & dispositio ad Baptismum. Quare sublata cognatione Baptismi, tollitur, licet Catechismi non fiat mentio. Quod etiam n. 10. probavimus, eò quòd cognatio Baptismi sit illius mensura. Cum igitur Tridentinum omnino abstulerit Cognationem Baptismi, præterquam inter tenentes in ipso Baptismo, censetur ablata cognatio tenentium in Catechismo solo ; quæ, si primam originem attendamus, à Baptismo procedit. Hucusque Sanchez pro sua sententia.

245.
Resp. ad hoc arg.

Ego autem dubito, an sit verior, ut ipse eam appellat : quare conabor ejus argumentis satisfacere. Ad ultimum dico : Tridentinum non abstulisse simpliciter & absolute cognationem Baptismi ; sed tantum eam restrinxisse ad certas personas ; ac proinde nec simpliciter & absolute cognationem Catechismi abstulisse ; sed tantummodò eam restrinxisse ad certas personas. Nam cognatio hæc primam originem trahit à Baptismo ; ergò eà ratione, & non alià, quâ aufertur cognatio Baptismi, etiam aufertur cognatio Catechismi.

Subsumo : atqui Tridentinum non abstulit omnino cognationem Baptismi ; ergò neque cognationem Catechismi ; sed sicuti illam omnino abstulit, præterquam inter tenentes in ipso Baptismo, ut sup. loquitur Sanchez, sic etiam, & non aliter, hanc omnino abstulit, præterquam inter tenentes in ipso Catechismo : veluti enim sub cognatione Baptismi, venit intelligenda cognatio Catechismi, tamquam ejus initium ; pari quoque passu sub tenentibus in Baptismo, veniunt intelligendi tenentes in Catechismo ; sicuti ergò inter tenentes in Baptismo, non est ablata cognatio Baptismi ; ita inter tenentes in Catechismo, non est ablata cognatio Catechismi.

246.
En propterea recedamus à præcis verbis Trident.

Nec propterea recedimus à præcis verbis prædicti Decreti Trident. quippe ut ipse Sanchez fatetur, loquitur Decretum generaliter de Cognatione spirituali, tam prout est impedimentum dirimens, quam merè prohibens, id est, tam de cognatione perfecta, quam imperfecta ; ergò similiter loquitur generaliter tam de tenentibus in Baptismo, quam in Catechismo. Exprimit quidem tenentes in Baptismo, & Confirmatione ; sed hoc idè ; quia cognatio Baptismi, est mensura cognationis Catechismi ; adeoque quod de tenentibus in Baptismo expressè statuit, vult etiam intelligi statuisse de tenentibus in Catechismo, quamvis Catechismi non fiat expressa mentio.

247.
Quis recedat, ostenditur ex Bulla Pij 5.

Rogas : quis ergò recedat à præcis verbis illius Decreti ? Accipe verba Pij 5. & confestim cognosces. Igitur in dicta Declaratione,

quæ incipit : *Cum illius vicem, Bulla 14. apud Cherubinum, sic lego §. 1. Sanè licet ex eo, quòd in Concilio Tridentino decretum fuerit, cognationem spirituales inter eos tantum contrahi, qui suscipiunt baptizatum de Baptismo, ac baptizatum ipsum, & illius patrem & matrem, nec non baptizantem & baptizatum, baptizatig, patrem & matrem, in reliquis personis, quæ per antiquos Canones, occasione cognationis hujusmodi contrahere prohibebantur, omne impedimentum sublatum esse videatur, adhuc tamen ab aliquibus dubitari accepimus ; an saltem impedimentum cognationis spiritualis hujusmodi, inter maritum vel uxorem suscipientis, & patrem ac matrem baptizati vigeat, propterea quòd prohibitum de uno conjuge de altero etiam prohibitum esse videatur. Ecce dubium circa dictum Decretum Trid. Sequitur Declaratio ejusdem, estque §. 2.*

Nos parum mentium quieti, & Matrimoniorum favori (quantum ex alto nobis permittitur, consulere volentes, a præcis verbis Concilij minime discedendum in præmissis censuimus. Et propterea nullum amplius impedimentum, ratione cognationis hujusmodi, subesse decernimus & declaramus, quo minus inter dictos maritum vel uxorem suscipientis, & baptizatum, baptizatig, patrem & matrem, & quascumque alias personas, tam ex parte suscipientis, quam baptizantis, & baptizati, in dicto Concilio nominatim non expressas, Matrimonium libere & licite contrahi possit, & ita ab omnibus judicari debere mandamus atque statuimus. Ita Pius 5.

Ubi nota illa verba : *A præcis verbis Concilij minime discedendum in præmissis esse censuimus.* In præmissis, inquam, & quæ ista ? Nunquid Catechismus, vel tenentes in Catechismo ? Liqueat quòd non ; sed maritus vel uxor suscipientis seu tenentis in Baptismo. Igitur qui asserit impedimentum Catechismi, à præcis verbis Concilij minime discedit ; sed qui docet, maritum vel uxorem suscipientis contrahere impedimentum cognationis spiritualis. Igitur Declaratio illa Pij 5. parum confirmat sententiam Sanchij.

Sed nunquid efficaciter probatur ex principio illius capituli ? Hercule Adversarij ex illo principio suam præcipue probant opinionem ; sic enim inquirunt : *Intentio legis ex præfatione colligitur, per illamque tollitur incertitudo legis ac manifestatur ejus dispositio. Quòd si præfationem Decreti Tridentini sess. 24. de Matr. c. 2. attendamus, manifestè solam cognationem, dirimentem Matrimonium, restringere voluit, ut constat ex his verbis : Docet experientia propter multitudinè prohibitionum multoties in casibus prohibitis ignoranter contrahi Matrimonia : in quibus vel non sine magno peccato perseveratur, vel ea non sine magno scandalo dirimuntur. Quæ rationes præfationis nullatenus habent locum in cognatione spirituali solum impedientibus, qualis est Catechismi. Cum enim Matrimonium validum sit, nec id dirimere oportet, nec in eo cum peccato perseveratur.*

Et confirmatur ; quia in nullo ex capitibus sequentibus restringit Concilium impedimentum aliquod ex solum impedientibus, sed tantum affinitatis & publicæ honestatis, quæ dirimentia sunt.

248.
Declaratio dubij exortit circa Trid.

Recedit à verbis, qui docet maritum suscipientis contrahere impedimentum.

249.
Probatur per Trid. Catechismus non esse sublatum.

250.
Conjunctur.

Secun-

Secundò

Secundò; quia Decretum hoc est juris communis correctorium: ac proinde cum expressè non auferat hanc cognationem, ad illam extendi non debet; sed tamquam casus omissus relinqui debet juris communis dispositioni. Hæc illi.

251. Respons. Sanchez.

Respondet Sanchez ad primum: In procemio de prohibitionum multitudine, non distinguens de dirimentibus, an solum impedientibus, loquitur Tridentinum: Deinde in fine clarè omnem aliam cognationem excludit.

Nec refert: in sequentibus minimè fecisse mentionem impedimenti alicujus solum impedientis. Quia fateor, nullum aliud tale restrictum esse. Hæc ille.

252.

An sit aliqua ratio potius restringendi unam cognationem, quam aliam.

Fateor ego: Concilium potuisse unum restringere; & non aliud: sed quæ causa, potius unum restringendi, quam aliud? Quia, inquis, cum duo sic se habent, quòd alterum est metiens, alterum mensum, lex corrigens vel limitans metiens, censetur corrigere vel limitare mensum. At constat, quòd cognatio spiritualis, quæ ex Baptismo oritur, metitur eam, quæ ex Catechismo nascitur; ergò Concilium limitans illam, videtur hanc quoque limitasse.

Navarrus.

Respondeo: Majorem veram esse, quando (ut bene notat Navar: in Man. cap. 22. n. 72.) eadem ratio militat in utroque. Subsumo: atqui hic non militat eadem ratio in utroque; ergò &c. Probatur Subsumptum ex statim dictis; quippè si contrahitur ignoranter cum impedimento cognationis, ortæ ex Baptismo, vel non sine magno peccato perseveratur in tali Matrimonio, vel non sine magno scandalo dirimitur, quæ, ut patet ex verbis Tridentini, sup. adductis, fuit ratio restringendi impedimentum cognationis dirimens; illa autem ratio non militat in impedimento cognationis merè prohibente. Unde miror Navarrum sup. dicto argumento voluisse probare restrictionem hujus impedimenti.

Videtur quòd sic.

Atque hæc diversitas rationis in uno, & alio impedimento, videtur sufficiens fundamentum distinguendi, quamvis Trident. explicite non distinguat; quia ex ratione legis cognoscitur ejus intentio.

253.

Trid. non clarè excludit omnem aliam cognationem.

Sed neque in fine dicti cap. 2. Tridentinum clarè omnem aliam cognationem excludit; nam hic est finis: *Ea quoque cognatio, quæ ex Confirmatione contrahitur, confirmantem & confirmatum, illiusq; patrem & matrem, ac tenentem non egrediantur: omnibus inter alias personas hujus spiritualis cognationis impedimentis omnino sublati.* Ubi ly Hujus refertur, ut videri alicui posset, ad solam cognationem, quæ contrahitur ex Confirmatione.

Atque ut etiam designaret cognationem, quæ oritur ex Baptismo, adhuc non clarè per illa verba Concilium excludit omnem aliam cognationem; sed tantum cognationem ortam ex Baptismo & Confirmatione inter alias personas; adeoque ad summum sequeretur, cognationem ortam ex Catechismo inter alias personas subla-

tam esse, sive restrictam esse, ut sup. diximus; ad illas personas; ad quas ibi restringitur perfectæ cognatio spiritualis.

Et ideo Pontius sup. cap. 11. n. 3. ubi tenet sententiam Sanchezij, non contentus nudis verbis Concilij Tridentini, recurrit ad Declarationem Cardinalium, dicens: Et quia existimare aliquis posset, Concilium solum agere de impedimento cognationis spiritualis, proveniente ex Baptismo, quòd vult non extendi ad alias personas, sicut olim extendebatur, adest Declaratio Cardinalium, quæ Concilij sensum esse hunc, quem diximus, planè demonstrat.

Sic enim habet apud Farinacium in cap. 2. ejusdem sessionis: *Qui in Ecclesia fuit præsens ei, qui domi verè fuit baptizatus: si deinde in Ecclesia fuerunt servate solemnitates, nullam cognationem spirituales contraxit. Itaque committatur Ordinatio, ne si legitimis probationibus compererit d. N. filium prius fuisse baptizatum, declaret nullum inter N. ipsum, & dictum filium adest impedimentum cognationis spiritualis.* Est etiam apud Rebllum ad idem cap. Tridentini n. 94.

Est etiam alia apud eundem n. 88. quæ est etiam apud Farinacium: *Nulla cognatio spiritualis contrahitur, nisi inter personas, quæ nominantur in hoc Decreto.* Quare censendum jam hoc impedimentum sublatum. Unde & cessat quæstio; an sit peccatum mortale contrahere cum hoc impedimento, vel veniale tantum. Quibusdam affirmantibus esse mortale, aliis verò negantibus. Ita Basilii.

Sed ego non credo has Declarationes planè demonstrare intentum, nisi aliquis planè demonstraret, has Declarationes, & alias similes, quæ sint, agere de impedimento cognationis spiritualis ortæ non tantum ex Baptismo, sed etiam ex Catechismo.

Demonstro, inquis; quia prima Declaratio dicit: *Nullum impedimentum;* & secunda: *Nulla cognatio.* Adestet autem aliquod impedimentum, & contraheretur aliqua cognatio spiritualis, si adestet impedimentum imperfectæ cognationis, aut contraheretur imperfecta cognatio.

Respondeo: ly *Nullum,* & ly *Nulla,* tantum negare totum id, de quo apud Congregationem Cardinalium erat mota quæstio; demonstratur ergò mihi, quòd quæsitum fuerit à Cardinalibus de impedimento cognationis imperfectæ, an hoc adestet, quando solæ solemnitates fuerunt servatæ in Ecclesia, & an aliqua cognatio imperfecta contrahatur inter personas, quæ non nominantur in hoc Decreto. Alioqui qui existimant, Concilium solum agere de impedimento cognationis spiritualis, proveniente ex Baptismo, etiam existimabunt, illas Declarationes de hoc solo impedimento agere. Et sanè apud Galle-mart prima Declaratio subjungitur illis verbis Concilij: *Spiritualis cognatio contrahitur,* quæ planè intelliguntur de Cognatione ortæ ex Baptismo, ut patet ex toto contextu d. cap. 2.

Itaque, ut dicam, quòd sentio, haud clarè videtur, attentis nudis verbis Concilij Tridentini, impedimentum Catechismi esse omnino subla-

254. Pontius probat sententiam Sanchezij ex Declar. Card.

255. Prima Declaratio a pud Farinacium. & Rebllum.

Alia Declaratio a pud eundem.

256. Auctor non credit eas Declarationes planè demonstrare intentum.

257. Quod ostendit.

Consuetudo videtur sustulisse hoc impedimentum.

tum. Interim quod Tridentinum non sustulit, consuetudo videtur sustulisse, cum non sit usus petendi dispensationem. Atque hic sit finis hujus controversiæ.

258. *An abrogatio hujus impedimenti bene probetur ex Rit. Rom.*
Tantum addo, quod lego apud Aversam q. 10. sect. 3. in fine: In Rituali Romano, ubi describitur formula, quâ Parochus in libro Baptismorum annotare debeat singulos, qui baptizantur, & paternos eorum, in Baptismo tenentes; tamen in casu, quo infans fuit antea domi baptizatus, & postea ab ipso in Ecclesia suppletur sacræ ceremoniæ, non dicitur, ut debeat adnotare patrinum ullum, vel in Catechismo tenentem. Hæc ille.

259. *Videntur quod non*
Describo ego verba Ritualis, ut Lector videat, an res ita se habeat. Itaque Tit. de Sacram. Baptismi §. Ordo Baptismi parvulorum, in fine sic ait. *Rituale: Antequam infans ex Ecclesia asportetur, aut susceptores discedant, eorum nomina, & alia de administrato Baptismo ad præscriptam formam in Baptismali libro Parochus accuratè describat. Quæ verba intelligi possent etiam de Susceptoribus in Catechismo, casu quo fuissent distincti à Susceptoribus in Baptismo.*

260. *Expediat ut Parochus scribat, an aliqui sint patrimi in solo Catechismo, ex Sanchez, Navar.*
Deinde §. Ordo suppleendi omissa super baptizatum, in principio statuitur: *Cum urgente mortis periculo, vel aliâ cogente necessitate, sive parvulus, sive adultus, sacris precibus ac ceremoniis prætermisus, fuerit baptizatus, ubi convalescit, vel cessaverit periculum, & ad Ecclesiam delatus fuerit, omni omnia suppleantur: idemq; ordo ac ritus servetur, qui in Baptismo parvulorum (si fuerit parvulus) seu adultorum (si fuerit adultus) præscriptus est. Excepto quod interrogatio, an velit baptizari, formæque Baptismi, & ablutio prætermittuntur, & quadam Orationes & Exorcismi suo quique loco immutari, ut infra, dicuntur. Ubi, ut vides, non excipitur adnotatio patrini, vel in Catechismo tenentis, Quo ergo jure eam excipit Aversa?*

261. *An sit obligatio.*
Bene notat Sanchez sup. n. 13. expedire, ut Parochus describat in libro (quem habere debet ad describendum nomina patrinorum Baptismi, juxta Tridentinum sess. 24. de Matr. c. 2.) an sint illi patrimi in solo Catechismo: quod puer sit jam domi baptizatus. Ita Navar. in Manu. c. 22. n. 40. & Alij. Et quamvis hi non explicent, an Parochus ad hoc teneatur; at existimo, eum teneri. Quia Tridentinum, patrinorum nomina describi jubet, quo sciatur, qui cognationem spirituales contrahant, ne Matrimonia iniquè contrahantur.

262. *Quomodo olim accepta fuerint.*
At latissima est differentia, num in Baptismo tenuerint, an in solo Catechismo. Quod priori casu sit impedimentum dirimens: posteriori autem ad summum impediens: & juxta veriore sententiam est nullum impedimentum; unde non fideliter id describeret Parochus, nisi annotaret solius Catechismi eos paternos fuisse. Defraudaret enim Concilij intentionem, ansamque præberet dissolvendi Matrimonia validè cum eo solo impedimento inita (cujus testis sum oculus in casu Granatæ contingenti) & tandem injurius foret ipsismet patrinis. Ita Sanchez, Et nos cum illo.

Atque hæc satis de Catechismo, de quo aliqui dubitant, an hodie adhuc obliget, attento solo jure Concilij Trid. & idèd latius de eo disputavimus. Sub brevitate autem transcurramus & cætera impedimenta merè prohibentia, quæ oriuntur ex crimine; quia licet obligaverint aliquando, attamen jam diu ea consuetudo invaluit, ut affectus aliquo ex his impedimentis, minimè petita dispensatione, ineat Matrimonium.

263. *Omnes ferè textus, inducentes hæc impedimenta, sunt ex Concil. Provinc.*
Quod inde constat (ait Sanchez sup. disp. 17. n. 8.) quippè DD. antiqui & neotheurici, & sanè insignes, qui in diversis orbis partibus scripserunt, ac versati sunt, eam consuetudinem legitime præscriptam esse testantur, conscis ac conniventibus Prælati; & præsertim Navarrus, qui varias Regiones, longè inter se distitas, peragravit, ac centesimum vitæ suæ annum complevit, circa conscientia quæstiones consultus, & Romæ tandem diu moratus est, quod ex universis orbis partibus, dissolvendæ hæc quæstiones deferuntur: & tamen affirmat Sum. lat. cap. 22. n. 75. loquens de incestu, & n. 85. loquens de aliis impedimentis, se in tanta ætate, nec vidisse, nec audivisse peti dispensationem, & ita eam consuetudinem præscripsisse, ne dispensatio necessaria sit. Hæc Sanchez.

264. *Non solum pro dispensatione super his impedimentis, ex Aversa.*
Adde: quod ibidem bene notat idem Auctor cum aliis, quos citat: cum ferè omnes textus, hæc impedimenta inducentes, sint ex Conciliis provincialibus desumpti, quæ auctoritatem concedendi legem universalem minimè habent, nihil esse, si jam nunc temporis non tanta habeatur eorum ratio: & fortè olim in usu fuisse quoad poenitentia forum, ut Confessarij illas poenitentias injungerent: eumque morem jam diuturnâ consuetudine abolitum esse. Ita Sanchez.

265. *Quomodo olim accepta fuerint.*
Et post ipsum Aversa q. 10. sect. 5. §. Et sanè, dicens: De facto non apparet talia impedimenta esse in usu. Sed nec solet de iis peti dispensatio, nec Rei talium criminum, solent propterea ab ineundo conjugio abstinere. Et quidem poterant consuetudine abrogari: quia in iis abrogandis non obstat illa lex, quæ contrariam consuetudinem reprobabat; loquebatur enim tantum de impedimentis dirimentibus.

266. *Idem.*
Et præterea; in hac re bene sciunt ac vident Prælati & Pontifex ipse, non solere peti dispensationem super his impedimentis, & tamen non ea renovare, aut de eorum observatione solliciti esse curarunt: quare dici possunt de consensu ipsius Ecclesiæ abrogata esse.

267. *Idem.*
Aut fortassè jam olim non aliter accepta sunt, nisi ut quando crimina essent publica, aut in judicio Ecclesiastico convicta, talis poena pro eis imponeretur, ut delinquentes non admitterentur ad Matrimonium contrahendum. Unde etiam nunc possent Judices Ecclesiastici ob hujusmodi crimina talem poenam imponere, neque hoc sit abrogatum, si quando casus occurrat, & causa ad judicium Ecclesiæ deducatur. Hæc Aversa.

Idem

Hodie non obligare do- cent Co- ninck, Pont. Dian. Dicaß. Herinx.

Idemque præter antiquos, quos videre pote- ris apud Sanchez sup. docent passim recentiores Coninck disp. 30. dub. 3. n. 26. Pontius lib. 6. c. 14. n. 4. Diana part. 3. tract. 4. resol. 259. Dicaßillo disp. 7. n. 735. Herinx disp. 6. n. 22. Quia tamen Nonnulli dicunt, ea impe- dimenta adhuc extare & vim habere, ac sub mortali teneri non contrahere cum illis, nisi dis- pensatione petita & abtentâ; hinc operæ præ- tium erit, paucis verbis crimina delineare, ex quibus oriuntur.

266. Quis hic sit incestus.

Varia porrò sunt, ut patet ex principio hujus disputationis, & pleraque talia, ut cedant in in- juriam seu præjudicium Matrimonij; & idèò conveniens & proportionata videbatur illa pœ- na. Primum est incestus, id est, copula carnalis scienter & voluntariè habita cum affine, id est, consanguineâ suâ uxoris, aut consanguineo sui viri, aut cum illo, vel cum illa, cum quo vel cum qua intercedit publica honestas, quamdiù complex vivit: aut etiam, ut plures volunt, co- pula cum propriis consanguineis, quàmvis & multi id negent, eò quòd hic incestus sit potiùs injuriosus naturæ, quàm Matrimonio. Et quia in nullo Canone id definitum invenitur. Quòd an verum sit, statim videbimus.

267. An jus sta- tuat ince- stum impe- dimentum.

Priùs interrogo: nunquid aliquo Canone in- venit definitum seu statutum, copulam carna- lem, scienter & voluntariè habitam cum affine, olim prohibuisse Matrimonio, defunctâ prop- riâ uxore, aut proprio viro, cum alia quacum- que muliere, aut alio quocumque viro? En ver- ba cap. 1. De Eo qui cognovit &c. Si quis cum filiastra sua (id est, filia propriæ uxoris ex alio Matrimonio seu alio viro) scienter fornicatus fue- rit (vel potiùs, adulterium commiserit) nec à matre debitum petere, nec filiam unquam habere po- test uxorem: nec filiastra, nec ille ullo unquam tem- pore alij se poterunt Matrimonio copulare.

Primum jus.

Secundum.

Ubi Gloss. verb. Filiastra, alios adducit Ca- nones ad idem propositum, in primis c. 19. 32. q. 7. sequentis tenoris: Quadam cum fratre viri sui dormivit, decretum est, ut adulteri nunquam con- jugio copulentur (non solum inter se, sed etiam cum aliis) illi vero, cujus uxor stuprata est, licita conjugia non negentur, scilicet post mortem ux- oris stupratae.

268. Tertium.

Secundus Canon est 21. ead. Qui dormierit cum duabus sororibus, & una ex illis antea uxor fue- rit, neutram ex ipsis habeat, nec ipsi adulteri unquam in conjugio copulentur. Ubi Gloss. verb. Neutram, inquit: Quia ipse debitum non exigit ab ea (quæ antea uxor fuerit) & ita non habet eam, sed habe- tur. Nec distinguo an fuerit occultus incestus, an manifestus.

Quartum.

Tertius Canon est 20. ead. & sic loquitur: Si quis viduam uxorem duxerit, & postea cum siMa- stra sua fornicatus fuerit, seu cum duabus sororibus: aut si qua cum duobus fratribus, seu cum patre & fi- lio, si quis relictam fratris, si quis neptem, aut no- vercam aut nurum, aut consobrinam (id est, filiam matertera) aut filiam avunculi, aut ejus relictam aut privignam polluerit, eos disungi, & ulterius nunquam in conjugio copulari præcipimus. Qui tex-

Besco de Matrim. Pars II.

tus, ut videt, non solum loquitur de incestu viri cum consanguinea suâ uxoris; sed etiam de in- cestu fœminæ cum consanguineo sui viri, ibi: Aut si qua cum duobus fratribus.

Et quàmvis omnes textus toto Titulo De Eo qui cognovit &c. ubi id impedimentum statuitur, de solo viro cognoscente uxoris consanguineam loquantur; equidem quia sunt correlativa, & militat eadem prorsus ratio, scilicet injuria Ma- trimonij, propter affinitatem contractum, & u- trumque frequentissimum est; hinc dispositum in uno casu, etiam in altero debet habere locum. Neque hoc impedimentum solum afficiebat ip- sum virum vel mulierem, committentem ince- stum; sed etiam consanguineam vel consangu- neum, cum quo vel cum qua commissus erat incestus, ut patet ex d. cap. 1. De Eo qui cognovit; ibi: Nec filiastra, nec ille &c. Item cap. 24. 32. q. 7. Si quis cum noverca sua dormierit, neuter ad conjugium potest pervenire. Eò quòd iniquè concurrerint ad injuriam irrogandam Matrimo- nio, contractâ affinitate inter conjuges, ex qua impeditur usus Matrimonij.

Perinde autem erat, siue uxor tempore ince- stus viveret, siue jam defuncta foret; arg. cap. 4. De Eo qui cognovit. Transmissa nobis tua lite- ra demonstravit, quòd G. uxore suâ defunctâ, si non- liam ejus, privignam videlicet propriam, copulâ car- nali cognovit. Et infra: Perpetuo sine spe conjugij permanebit.

Immo aliqui extendunt hoc impedimentum ad incestum, commissum cum persona consan- guinea alterius personæ, quam quis copulâ for- nicariâ cognovisset; quia etiam ex copula for- nicaria contrahitur affinitas. Probant ex c. 9. 34. q. 2. Si quis cum matre & filia fornicatus est, ignorante matre de filia, & filia de matre, ille nun- quam accipiat uxorem; illa verò si voluerint, acci- piant maritos, si autem hoc scierint, ipsa fœmina absque maritis perpetuo maneant.

Item cap. 8. ead. si quis cum duabus sororibus fornicatus fuerit, & sororem soror ab eodem antea stupratam nescierit, vel si ipse sororem ejus, quam antea stupraverat, non intellexerit, si dignè penitue- rint, & continere non valuerint, post annos septem conjugia illis non negentur, si autem non ignorave- rint, usque ad mortem a conjugio abstineant.

Exponunt aliqui hos textus, si altera earum erat uxor; sed perperam, ut notat Sanchez lib. 7. disp. 15. n. 7. quia uterque textus dicit, si cum utraque fornicatus fuerit; cum uxore au- tem nequit esse fornicatio.

Respondet autem hic Auctor ad posteriorem textum: Id non esse definire, ut si ij juvenes non sint, interdicatur illis Matrimonium: sed solum causam assignare, quæ illi, volentes ad nuptias transire, prohibendi minimè sint. Quare non ob id aliis adimitur ea facultas. Ita Sanchez sup. n. 17.

Sed nec hæc expositio, meo judicio, multum valet. Ut quid enim assignatur causa, si absque eâ non adimitur facultas? Deinde; ea solum est causa, quare admittendi sint post annos septem: ergò saltem antè annos septem simpliciter erat

269. Perinde est, siue vir cog- noscat con- sanguineam uxoris, siue uxor con- sanguineum viri.

Item, siue uxor tempo- re incestus vive- ret, siue non.

270. Extenditur ad incestum cum consan- guinea ejus, quam quis fornicariâ cognovit, ex c. 9. 34. 2.

Item pos- cap. 8. ead.

271. Quomodo Aliqui expo- nant hos textus.

Resp. San- chez ad pos- teriorem textum.

eis prohibitum Matrimonium.

272.
Propter
priorem tex-
tum admittit
Sanchez
hanc doctri-
nam.

Quidquid sit de hoc textu; propter priorem admittit Sanchez sup. n. 7. incestum cum matre & filia impedire Matrimonium; sed quia hic est casus valde enormis & specialis, existimat id impedimentum non esse extendendum ad omnem incestum cum affinibus, ortâ affinitate ex fornicatione.

Aversa ex-
tendit hoc
impedimen-
tum ad co-
pulam cum
consanguineis
uxoris
antè Matr.
consummationem.

Sed quid si copula cum consanguinea uxoris habita fuerit antè consummatum Matrimonium? Impedire affirmat Aversa q. 10. sect. 5. §. Sed extendebatur. Quia licet tunc non sit propriè incestus, cum non adhuc esset contracta affinitas cum consanguineis conjugis, quæ affinitas non contrahitur, nisi per sequentem copulam cum ipso conjugè, tamen adhuc cedit in injuriam Matrimonij, eò quòd impediatur deinceps petitionem debiti, & liberum usum conjugij.

273.
Colligit ex
c. 6. De Eo
qui cognovit.

Et ita colligitur ex cap. Discretionem, De Eo qui cognovit: *Sanè ex parte tua fuit propositum, quòd quidam cum muliere quadam, legitime per verba de presenti contraxit, quam postmodum a se incognitam, cuidam consanguineo suo tradidit, in quantum potuit renitentem. Ille verò cum ipsa, licet invito, Matrimonij solemniter celebravit: sed mulier, quam citò fuit reddita libertati, aufugit ab eo, & se priori viro restitui postulavit. Et infra: Sed nec affinitas, qua post contractum legitimum Matrimonium, inter virum & uxorem iniquè contrahitur, ei debet officere, quæ hujusmodi iniquitatis particeps non existit, cum suo jure non debeat sine sua culpa privari. Secus ergò esset (inquit Sanchez sup. n. 6. ubi docet hanc sententiam) ubi volens cognita esset.*

274.
Ratio hujus
impedimenti,
ex Sanchez.

Et quid mirum? Quippe ratio hujus impedimenti perpetui (inquit Sanchez ibidem) est affinitas, iniquè contracta cum uxore in Matrimonij injuriam, ejus usum impediens: quæ ratio similiter procedit, quando copula est antè consummationem. Unde nec alij Canones jam allegati distinguunt; sed incestuoso cum consanguineis conjugis, pari passu interdicit Matrimonium in perpetuum, & petitionem debiti: sed incestuoso in casu proposito interdicta est, secundum omnes, petitio debiti; ergò etiam Matrimonium in perpetuum.

275.
Quid dicendum
de copula cum
consanguineis
aut sponsa
de futuro, ex
eod.

Sed nunquid idem dicendum de copula cum consanguineis sponsæ vel sponsi de futuro? Sanchez sup. n. 5. docet 1. ex tali copula oriri impedimentum contrahendi Matrimonium. Probat ex cap. 2. De Eo qui cognovit, ibi: *Si matrem sponsa sua cognovit, & sponsa nunquam carnaliter adhaesit, imponenda est ei penitentia paulo major, quam pro adulterio: quæ peractâ, vel parte ipsius, poterit ex dispensatione, cum alia Matrimonium contrahere.*

Quem textum intelligi de sponsa per verba de futuro, vel ex eo constat; si enim esset de presenti, non posset cum alia contrahere ex dispensatione Episcopi (de ea enim dispensatione intelligitur, quia conceditur dispensatio, & non reservat sibi Pontifex) at quia solum erat sponsa de futuro, & sponsalia jam soluta fuerant, ob affinitatem contractam cum sponsa, ortam ex co-

pula cum ejus matre, datur facultas cum alia contrahendi, ex dispensatione tamen Episcopi. Hæc ille.

Verum enimverò quoniam intellectus d. 276. textus de sponsa per verba de futuro, satis dubius est, ut videre poteris disp. præced. Sect. an impediat. Conclus. 8. circa finem, ideò & hæc doctrina prorsus dubia est; & quia d. textum Pontius sup. c. 13. n. 5. existimat intelligendum de sponsa de presenti, idcirco ipse docet, talem incestum non causare impedimentum: neque enim (inquit n. 11.) id illo jure cautum est, maximè cum impedimentum publicæ honestatis ex sponsalibus, non sit ita antiquum impedimentum. Ita Basilius.

Affirmat autem ibidem n. 10. hoc impedimentum incurri, si quis rem habeat cum propriis consanguineis. Privatur enim etiam spe conjugij cum aliis, ob admitti sceleris turpitudinem. Cupulam cum proprio consanguineis, contra Sanchez disp. 15. cit. n. 16. At ego inducor in hanc sententiam, primò ex cap. De incestis conjunctionibus, ex Concil. Agathensi, 35. q. 3. De incestis conjunctionibus nihil prorsus veniamus, nisi cum adulterium separatione sanaverint. Incestuosos verò nullo conjugij nomine deputandos, quos etiam designare funestum est. Hos enim censemus esse, si quis relictam fratris (quæ penè prius soror extiterat) carnali conjunctione polluerit, si quis frater germanam sororem acceperit &c.

Quem quidem textum non esse accipiendum in sensum Sanchij & aliorum, putâ, sola conjugia incestuosa ibi reprobari, nimirum cum consanguineis vel affinibus; sed in eum sensum, ut etiam reprobet conjugia eorum cum aliis, probat Pontius sup. ex Greg. lib. 12. Epist. 32. Inquit enim: *Neque eam, quam aliquis ex propria consanguinitate habuit conjugem, vel aliqua illicitâ pollutione maculavit, in conjugium ducere, ulli profecto liceat Christianorum, vel licebit.*

In cujus confirmationem adducitur textus ex Concil. Agathensi: nam sequitur: *Quia incestuosus est talis coitus, & abominabilis Deo, & cunctis bonis hominibus. Incestuosos verò nullo conjugij nomine deputandos, à SS. PP. dudum statutum esse legimus. Ubi Greg. respicit procul dubio ad Canonem Agathensem, in quo eadem verba reperiuntur. Et nota, quòd non dicat Greg. Ulli ex consanguinitate, sed: Ulli Christianorum.*

Nec te moveat (inquit Pontius sup. n. 3.) quod in fine Canonis Agathensis dicitur: *Sanè quibus conjunctio illicita interdicitur, habebunt in eundi melioris conjugij libertatem.* Intellige enim, si crimen incestus non commiserint, aut ex indulgentia concessum est, juxta Gloss. ibi verb. *Habebunt, ubi ait: Ante incestum de jure communi, vel post, si adolescentes sunt, vel etiam senes incontinentes ex dispensatione, 33. q. 2. In adolescentia.*

Alij præterea textus solent adduci pro hac sententia, quos brevitate ergò omitto. Proferatur etiam stylus Curia, quæ dum dispensat cum consanguineis incestus inter se reis, ut inean Matrimonium, addere solet hanc clausulam, ut altero

276.
Dubium est.
an impe-
diat.

Pontius ne-
gat impedi-
re.

277.
Affirmat
impedire co-
pulam cum
propriis con-
sanguineis,
contra Sanch.
Probatur
ex c. 8. 35.
refer. 1. 3.

278.
Explicatur
d. cap. 12.
Greg.

279.
Occurrit
objectioni.

Probatur
hæc senten-
tia ex stylo
Curia.

altero eorum defuncto, superstes non contrahat aliud Matrimonium. Ergò censet eum incestum esse impedimentum.

280.
Respons.
Sanchez.

Respondet Sanchez sup. n. 17. Neg. Consequentiã: sed Pontifex (inquit) concedens eam dispensationem, id gravamen illis imponit, ut homines ab incestu cohibeantur. Quamobrem iis, quibus impositum fuerit, tenebuntur eo impedimento, virtute ejus solius præcepti Pontificij. Hæc ille. Alioqui adhuc impedimentum incestus vigeret, cum tamen communi consensu, ut sup. vidimus, consuetudine abolitum sit.

281.
Arg pro sententia Pontij.

Restat adhuc unum argumentum pro sententia Pontij, nempe: incestus cum affinibus, nullo subsistente Matrimonio, est impedimentum, ut sup. dictum est: Cur ergò id negandum erit de incestu cum consanguineis, qui pejor est? Et ex neutro producit affinitas cum conjuge.

Solvitur à Sanchez.

Respondet Sanchez sup. non omnem incestum cum affinibus id impedimentum præstare: sed cum solum, qui est cum matre & filia ob enormitatem criminis. Et quia est textus expressus id disponens, qualis non invenitur in incestu cum consanguineis. Hæc ille.

282.
Solutio impugnat. ex Pontio, qui putat omnem incestum cum affinibus esse impedimentum.

Sed contra: Pontius contendit, quòd etiam sit textus expressus id disponens in incestu cum consanguineis, ut sup. vidimus. Et præterea docet, omnem incestum cum affinibus id impedimentum præstare. sup. n. 7. ubi sic ait: Tertio observandum est, hoc impedimentum contrahi ex incestu, commisso constante Matrimonio, sive sine Matrimonio. Itaque qui cum consanguinea uxoris defunctæ rem habet, sive per copulam fornicariam eam agnoverit, quam pater, aut filius, aut frater etiam agnovit fornicariè, crimen incestus committit, & impedimentum provenit.

283.
Colligitur ex jure.

Primum constat ex cap. Transmissæ. De Eo qui cognovit. Secundum verò manifestè constat ex can. 43. & 44. Triburientis Concilij. Nam in primo expressè sermo est de patre, & filio, aut duobus fratribus, cum eadem scemina fornicantibus. In secundo de quodam cum aliqua scemina fornicanti, quam postea ejus frater duxit in Matrimonium, & primo ex dispensatione conceditur Matrimonium: ergò impeditus erat, siquidem ex dispensatione contrahit. Hæc ille. Aliaque plura ad idem propositum ibi invenies.

Et dato, quòd non omnis incestus cum affinibus, nullo subsistente Matrimonio, foret impedimentum, sed tantum cum matre & filia; cur id negandum erit de incestu cum consanguineis, matre & filia, patre & filio?

284.
Sententia Pontij est probabilis.

Rationes sententiae opposita ex Sanchez.

Igitur sententia Pontij valde probabilis est, etiam teste Sanchez sup. n. 15. pluribus pro ea relatis Auctoribus. Quamvis ipse n. 16. oppositam reputet probabilitorem. Quòd hoc sit poena, & proinde perstringendum: textus autem, qui id impedimentum statuunt, non loquuntur expressè de incestu cum consanguineis propriis. Deinde: quòd licet hic incestus sit in se gravior; at non ita offendit Matrimonium, cum ex illo

Bosco de Matrim. pars II.

non pullulet affinitas, nec impedimentum Matrimonij usus. Ita Sanchez.

Sed ego non possum judicare, quòd propter has rationes id sit probabilius; tum quia jam textum allegavimus, qui loquitur de consanguineis propriis: tum etiam, quia mox ostendimus, incestum, ex quo non pullulat affinitas, nec impedimentum Matrimonij usus, verè tamen impedire.

An sit probabilior.

Rogat aliquis: utrum incestus, qui olim erat impedimentum Matrimonij, intelligatur etiam occultus? Affirmat Sanchez. sup. n. 13. Quòd nullo jure contrarium probari videat. Præterea inquit, cum incestus sit ejus naturæ, ut semper occultè committatur, rarus esset locus huic impedimento.

285.
Vtrum incestus occultus fuerit, an impedimentum? aff. firmat Sanchez.

Et ita sustinet Gloss. c. Qui dormierit, 32. q. 7. verb. Neutram, ibi: Nec distinguo, an fuerit occultus incestus, an manifestus, ut extra, De Eo qui cognovit, discretionem, in fine, ibi: Quamquam à quodam Prædecessore nostro (scilicet Alex.) dicitur in simili casu fuisse distinctum, utrum incestus, vel adulterium manifestum fuerit, an occultum. Ubi Innoc. 3. illam distinctionem rejicit.

Interim oppositum docet Pontius sup. n. 9. dicens: Quinto observandum est, hoc impedimentum non incurri, nisi crimen incestus sit publicum, & quod in judicio probari possit; licet de eo nulla lis vel controversia mota sit, cujus contrarium docet immeritò Tho. Sanchez disp. 15. cit. n. 13. contra manifestas Pontificum decisiones, quas accipere.

286.
Negat Pontius.

Alexander 3. in Appendice ad Concil. Later. part. 12. c. 1. hæc habet: Si quis Parochianorum tuorum, matrem fortè, vel sororem, vel filiam uxoris suæ carnaliter cognoverit, & hoc publicum & manifestum fuerit, ab ea penitus est separandus, & uterque illorum, scilicet tam mæchus quam mæcha, debet sine spe conjugij perpetuo permanere. Si autem hoc secretum & occultum fuerit, penitentiam de commisso debet accipere, & uxori suæ intra tempus penitentia, vel extra, debitum, si exegerit, solvere.

287.
Probat ex decisione Alex. 3.

Et in eadem parte c. 5. ibi: Si publicum & notorium fuerit, & eam, quam prius cognovit uxoris suæ consobrinam esse constitiverit, aut alij comparèr, qui hoc velint vel possint legitime comprobare, ipsum Religionè intrare commoneas & inducas. Si autem eum ad hoc inducere non poteris, ei de tanto delicto dignam penitentiam imponas, & ipsum ab utraque muliere removeas, & sine conjugio perpetuo manere præcipias. Quòd si delictum ejus occultum esse recognoscis, ipsum cum uxore, quam in facie Ecclesie duxit, morari permittas, & eidem de commisso condignam penitentiam imponas. Ut ergò privetur spe conjugij, ob incestum commissum, requiritur quòd crimen sit publicum & manifestum, licet necessarium non sit, ut judicis sententia præcedat. Hæc ille.

Nec obstat d. cap. Discretionem, in quo Innoc. 3. videtur rejicere illam distinctionem Alex. quia solum loquitur de separatione à propria uxore, quæ non extitit particeps culpæ, ibi: Sed nec affinitas, quæ post contractum legitime Matrimonium inter virum & uxorem inique contrahi-

288.
Respond. ad jus ex adverso adductum.

tur, ei debet officere, quæ hujusmodi iniquitatis particeps non extitit, cum suo jure non debeat sine sua culpa privari: quamquam &c. ut sup.

Et in Ordine ad hanc separationem, Innoc. non admittit distinctionem inter incestum seu adulterium publicum, & occultum; sed docet, etiam dum adulterium est publicum, legitimam uxorem, quæ culpæ particeps non extitit, nullatenus esse separandam contra propriam voluntatem. An autem mœchus debeat perpetuò carere spe alterius conjugij, etiam propria uxore defunctâ, ibi non disputat Innoc. Igitur attentis verbis Alex. 3. oportet incestum esse publicum.

289. Nec idèdè rarus erit locus huic impedimento; quia licèt incestus semper occultè committatur, tamen videmus non rarò fieri manifestum, imò ad judicium deferri. Cùmquæ pœnæ potius sint restringendæ, quàm ampliandæ; quid ni in dubio hæc pœna restringi debeat ad crimen publicum?

Requiritur incestus scienter & voluntariè commissus. Et quoniam pœna non solet infligi, nisi propter culpam, si contingat, vel ex defectu scientiæ, vel ex defectu voluntatis, incestum excusari a culpa, etiam excusabitur ab hac pœna, quæ, ut patet ex juribus allegatis, non infligitur, nisi scienti & volenti: scienti cap. 1. de Eo qui cognovit: ibi: *scienter fornicatus fuerit*; volenti autem cap. 6. eod. ibi: *Ille verò cum ipsa licet in vita &c.* Igitur requiritur ad hoc impedimentum incestus scienter & voluntariè commissus.

290. De cætero observandum est (inquit Basiliius sup. n. 8.) hoc impedimentum incestus non oriri ex conjunctione cum qualibet consanguinea uxoris, vel viri; sed tantum cum ea, quæ esset in primo vel secundo gradu, tam lineæ transversalis, quàm rectæ. Quare, si ea fœmina est in tertio gradu, non oritur ex eo incestus ejusmodi impedimentum. Quod ita planè asseritur à Pontificibus & Concilijs, ut valde mirer, nonnullos Doctores aliter sensisse.

Probat ex jure. Et in primis satis magno argumento esse deberet, quòd in omnibus Canonibus, in quibus de hoc impedimento sermo est, nunquam ponitur exemplum ultrà secundum gradum; sed tantum commemoratur filiastra, consobrina, nurus, pater, filius, frater, soror. Sed quid egeamus conjecturâ?

291. Alex. 3. in Append. Lateran. part. 6. c. 15. hæc habet: *Cum quidam repudiata uxore legitimâ, aliam consanguineam ejus cognovisset, uxor virum repetit, ille Matrimonium negat, & secunda copulam constitetur, Matrimonium tamen cum prima probabatur; Pontifex consultitur, qui responder. Si prima mulier & secunda se vel primâ vel secundâ lineâ contingunt, tu virum facias utraq;e, omni contradictione & appellatione cessante, carere, & sine spe conjugij perpetuò manere. Si verò eas in tertio gradu solummodo, vel supra sese contingere constiterit, tu ipsum compellas a secunda recedere, & de commissis, Pœnitentiâ sibi condignâ impositâ, cum, priorem, sicut uxorem suam recipere, & maritali de cætero affectione tractare constringas.* Hæc ibi.

Et parte 12. c. 1. in fine ita inquit: *Sanè si*

aliquam uxoris suæ consanguineam, quæ illi in tertio gradu, vel deinceps contingat, carnali commixtione cognoverit, non est propter id divortium inter eos celebrandum; sed delinquenti est, secundum qualitatem personæ & criminis, pœnitentiâ imponenda.

Non ergò rectè Tho. Sanchez lib. 7. disp. 15. n. 4. dicit, per Tridentinum restrictum esse hoc impedimentum ad duos gradus, & jure antiquo conjugem, committentem incestum, cum consanguineis alterius intrâ quartum gradum, teneri hoc impedimento, cum contrarium ex citatis Canonibus constet apertissimè, Usqueadhuc Pontius.

Consonat Averfa q. 10. sect. 5. §. Ceterum, ibi: Verum etiam in ipso jure antiquo non arcebat à Matrimonio, & à petendo debito à suo conjugè, nisi qui incestum commisisset cum persona conjugis consanguinea in primo, vel secundo gradu: de iis enim tantum Canones loquebantur, & expressè id declaravit Alex. 3. in Append. Concil. Lateran. part. 6. c. 15. & part. 12. c. 1.

293. Qui etiam docet, aliquo casu fuisse necessarium 1. gradum. Et si incestus fuerat cum consanguinea alterius mulieris, cognita per fornicationem, non arcebat incestuosus ab alio Matrimonio, nisi hæc erat consanguinea in primo gradu cum muliere, cognita per fornicationem; in hoc enim tantum casu loquebantur Canones sup. pro hac parte adducti.

Ac demum si quis carnalem copulam habuisset cum consanguinea suæ sponsæ, pariter non arcebat à Matrimonio, nisi quando hæc erat consanguinea sponsæ in primo gradu rectæ lineæ; in hoc enim tantum casu loquebatur ille textus. Ita Averfa.

294. Argumentum contrâ. Sed contra facit: quòd olim intrâ 4. gradum affinitas fuerit impedimentum dirimens Matrimonium, & copula cum affine intrâ illum gradum, verus incestus, prohibens petitionem debiti. Porro hæc prohibitio videtur pari passu currere cum hoc impedimento, de qua doctrina alibi redibit sermo. Hæc dicta sufficiant pro præfenti loco, relicta utrique sententiæ suâ probabilitate.

295. Et sic procedo ad secundum impedimentum, quod oritur ex raptu sponsatæ, qui est, violenta traditio alienæ sponsæ de uno loco ad alium, causâ libidinis; arg. cap. 34. 27. q. 2. Statutum est à sacro conventu, ut si quis sponsam alterius raperit, publicâ pœnitentiâ muldetur, & sine spe conjugij maneat. Et si ipsa eidem crimini consentiens non fuerit, licentiâ nubendi alij non negetur. Optima ratio est: quòd qui alienum Matrimonium perturbare ausus est, jure proprij contrahendi merito privetur.

295. Sed quæ hic sponsa? Sponsam intelligunt (inquit Averfa sup. §. Secundum crimen) solummodo de præfenti, id est, veram conjugem sive consummato, sive saltem rato Matrimonio. Sanchez disp. 12. n. 45. Coninck disp. 30. n. 25. Pontius c. 14. n. 3. Sed sive de præfenti, sive de futuro intelligunt Rebellus lib. 3. q. 18. §. suo intelligit de Raptu, Bonacin. q. 3. punct. 14. n. 13. & alijs.

292. Reda, qui, ut Sanchez, op. positum asserens.

Pontius sequitur Averfa.

293. Qui etiam docet, aliquo casu fuisse necessarium 1. gradum.

Argumentum contrâ.

294. Quid sit raptus sponsatæ.

295. Quæ hic sponsa. Alii de præfenti tantum; Alii etiam de futuro intelligunt.

Probatur
hac opinio.

alij. Videturque magis consonum textui. Et
concurrit ratio, quia per hoc perturbatur alie-
num Matrimonium contrahendum. Hæc ille.

Et ita sustinet Gloss. ibi verb. *Rapuerit*, di-
cens: *Id est, violenter corruerit. Si hoc intelligas
de sponsa de presenti, dic: Alij, scilicet sponso, qui
est alius à raptore, & secundum hoc dicit, Nubendi,
id est, carnaliter commiscendi. Si autem legas de
sponsa de futuro, dicas, Alij, scilicet à sponso & rap-
tore: nam cum raptore non debet contrahere in o-
dium rapinæ: si tamen contrahit, tenet Matrimo-
nium, arg. extra de Bapt. Accedens.*

296.

Ejusdem opinionis videntur esse Hugo ibi, ac
Archidiaconus statim in principio, Bellamera
n. unico, & Turrec. n. unico. At Paludanus 4.
dist. 34. q. 1. ar. 2. n. 13. explicans hoc im-
pedimentum, ait: *Raptus, scilicet uxoris alie-
næ. Et ratio (inquit Sanchez) hujus impedi-
menti, relati n. 43. ex Soto 4. dist. 37. q. un.
a. 1. (puta quod qui alienum Matrimonium
perturbare ausus est, jure proprii contrahendi
merito privetur: ut in quo deliquit, puniatur)*
videtur persuadere solum intelligi de raptu alie-
næ sponsæ de presenti, & id mihi placet. Durum
enim est in re pœnali & odiosa, nomine sponsæ
comprehendi eam, quæ per sola verba de futuro
desponsata est. Sic ille.

Probatio
prioris sen-
tentia, ex
Sanchez.

297.

Auctor ap-
probatur hac
sententiam
per diversas
Reg. juris.

Et quoniam res dubia est ac obscura, id etiam
mihi magis placet, juxta Reg. 30. *In obscuris
minimum est sequendum.* & 49. *In penis benignior
est interpretatio facienda,* de Reg. juris in 6. Et
Reg. 15. eod. dicit: *Odia restringi, & favores
convenit ampliari.* Accedat; quod probabile sit,
fornicationem sponsæ de futuro non habere spe-
cialem malitiam in confessione explicandam.
Ergo raptus hujusmodi sponsæ, eâ consentiente,
non videtur dignus tantâ pœnâ, saltem in illa
sententia, quam propugnâvimus Disp. præced.
Sect. 1. Conclus. 17. Et communi calculo gra-
vius peccat raptor sponsæ de presenti, utpotè
perturbans Matrimonium jam contractum; &
cum raptor sponsæ de futuro solum Matrimo-
nium contrahendum perturbet, atque aded po-
tius sponsalibus, quam Matrimonio injuriam
irrogat: at verò raptor sponsæ de presenti ve-
ram injuriam irrogat Matrimonio, etiam dum
rapta consentit.

Item per
rationem.

298.

Perinde est
sive sponsa
sit virgo, si-
ve corrupta.

Perinde autem est, sive sponsa illa de præsen-
ti sit virgo, sive corrupta, & sive Matrimonium
sit consummatum, sive tantum ratum; cum jus
non distinguat, & in utroque casu injuria irro-
getur Matrimonio.

An requira-
tur subsecu-
ta copula.
Affirmat
Sanchez, &
probat.

Sed nunquid requiritur copula subsecuta cum
sponsa rapta? Affirmat Sanchez sup. n. 46.
Quod alio modo non sit delictum plenè consum-
matum, & injuria plenè Matrimonio irrogata.
Et quàmvis n. 18, ad pœnas juris civilis raptori-
bus decretas incurrendas, distinxerim, an co-
pula habita non sit ex voluntatis mutatione, an
ex impotentia: at ad impedimentum hoc Matrimo-
nij, eâ non servatâ distinctione, existimo
copulam omninò desiderari, quia mitius procedit
jus canonicum: & in materia favorabili, qua-
lis est Matrimonium, impedimenta ejus valde

restringenda sunt. Hæc ille.

Ast, reponit quispiam, non ultra naturalem
& civilem proprietatem verborum, nisi ad ab-
furdum evitandum. Igitur oportet ostendere,
ubi in jure ly *Rapuerit*, quo utitur d. cap. *Statu-*
tum, significet raptum subsecutâ copulâ. Nam
Aversa, qui videtur adhærere sententiæ contra-
ria, ait: *Requirit quodque Sanchez n. 46. copu-
lam subsecutam cum sponsa rapta. Sed id non
requiritur in textu. Ita Aversa.*

299.
Impugna-
tur probatio.

Oppositum
docet Aversa.

Respondetur: id requiritur in textu, si Glos-
sæ sup. credimus, ubi ly *Rapuerit*, interpretatur:
Id est, violenter corruerit. Et certum est, quod
major fiat injuria Matrimonio per raptum sub-
secutâ copulâ.

300.
Vbi ly Ra-
puerit
importat co-
pulam.

Et consimiliter major irrogatur injuria Ma-
trimonio, si raptus fiat utroque sponso reniten-
te, quàm si alter solum dissentiat, sive vir, sive
mulier; & idèd tunc, secundum Omnes, incur-
ritur hoc impedimentum. Sin autem solus spon-
sus resistat, sponsa consentiente, & hoc videtur
sufficere; quia irrogatur injuria tum sponso,
tum Matrimonio: imò ipsa quoque ligabitur
eodem impedimento, ne soluto eo Matrimonio
possit alteri nubere.

Sed quid si sola sponsa resistat, sponso consen-
tiente aut ignorante? respondet Sanchez sup. n.
48. non esse locum huic impedimento. Quia,
inquit, raptus hic attenditur respectu violentiæ
illatæ viro.

301.
An sufficiat
resistentia
soli spon-
sæ? Negat
Sanchez.

Sed hoc est quod quaeritur, & probatum oportet,
non suppositum. Probatur, inquis; quia si
vir consentiat, cessat perfecta injuria Matrimo-
nij.

Planè, si perfectam injuriam voces, quando
uterque resistit. Sed nunquid etiam in tali sensu
cessat perfecta injuria, quando sola sponsa resi-
stet? Nonne major injuria irrogatur Matrimo-
nio, quando uterque resistit, quàm dum solus
sponsus? An fortè sponsus majus jus habet ex
Matrimonio, quàm sponsa? Idèd Aversa sup.
tenet sufficere resistentiam solius sponsæ, quia
sic ei fit violentia, & alieno Matrimonio injuria.

Affirmat
Aversa.

Quod & mihi videtur probabilius, & docet
etiam Herinx disp. 6. n. 19. dicens: *Secundum
(impedimentum) raptus sponsæ alienæ, ipsâ
vel sponso invito. Et existimat conformius textu
c. Statutum, 27. q. 2. si intelligatur etiam
sponsa de futuro; in qua, inquit, similiter con-
currit ratio præacta (puta, quia dignus est ar-
ceri à quovis Matrimonio, qui alienum pertur-
bat) immò in textu citato est specialiter sermo
de sponsa de futuro. Hæc ille.*

302.
Item He-
rinx.

Ego autem superius ostendi, magnam esse
dissimilitudinem; neque video, quod in textu
citato sit specialiter sermo de sponsa de futuro,
Et idèd in hac parte ab eo recedimus.

Sed quid si uterque sponsus consentiat? Exi-
stimat Sanchez sup. n. 47. non esse locum huic
impedimento. Quia injuria perfecta Matrimo-
nij punitur, qualis non est, ubi uterque sponsus
consentit: nec ille verè est raptus, cum nulli
vis inferatur, quàmvis sit verum adulterium,
propter bonum fidei Matrimonij violatum, cui

303.
Quid si uter-
que spon-
sus consen-
tiat.

neuter conjux renuntiare potest. Hæc ille. Quem sequitur Aversa sup.

Ast meo judicio, vel hic non est casus, de quo quæritur, ut significat Sanchez dicens, non esse verè raptum: vel si verus raptus est, quia mulier violenter traducta est de loco ad locum causâ explendæ libidinis, etsi postea consentiat, videtur raptor non effugere hoc impedimentum, si sententia Aversæ vera est, scilicet quòd non requiratur subsequens copula. Jam enim antè consensum mulieris posita fuit tota malitia & injuria, propter quam impedimentum hoc inductum fuit.

304. *Quis si foemina rapiat alienum sponsum.* Cæterùm, an hoc impedimentum incurrat foemina, si rapiat alienum sponsum, eodem modo decidendum est, sicut de raptu dirimente Matrimonium inter personam rapientem & raptam, de quo agemus postea inter impedimenta dirimentia, ubi & alia plura de ratione hujus raptus dicenda erunt.

305. *Olim occiso propria uxoris erat impedimentum. Probatur ex cap. 5. 33. q. 2.* Impræsentiarum sequitur tertium crimen, ex quo olim oriebatur impedimentum nère prohibens Matrimonium, estque *Mors mulieris*, id est, occisio propriæ uxoris ex ira, odio, vindicta, aut simili causa. Et habetur cap. 5. 33. q. 2. quod est Nicolai Pontificis: *Interfectores suarum conjugum sine judicio, cum non addis, adulterarum, vel aliquid hujusmodi, quid aliud habendi sunt, quam homicidæ, ac per hoc ad penitentiam redigendi? Quibus penitus conjugium denegatur, exceptis adolescentibus &c.*

Item c. 7. & 8. ead. Item cap. 7. ead. quod est Pij 5. *Quicumque propriam uxorem absque lege, vel sine causa & certa probatione interfecerit, aliamq; duxerit uxorem, armis depositis publicam agat penitentiam.* Et cap. 8. ead. *Admonere te cum lacrymis & multo gemitu cordis curamus filii Hæstulphæ: sed non filius debes dici, qui tam crudeliter infelix homicidium perpetrasti. Nam occidisti uxorem tuam, partem corporis tui, legitimo Matrimonio tibi sociatam sine causa mortis &c.* Et infra: *Vxorem nunquam ducere, concubinam non habere, nec adulterium committere audeas.*

306. *Auctoritate judicis occidens eximitur ab hac pœna.* Porro ex d. cap. 7. colligitur, ab hac pœna eximi, qui auctoritate Judicis, ex prævia probatione, & condemnatione, uxorem necaret. Et quid mirum? Quippè tunc is non peccaret; jam autem jus Canonicum punit culpam uxoricidij. Unde non oportet, ut jus Canonicum tradat adulteram viro enecandam; sed satis est id jure civili disponi, non contradicente (ut verè non contradicit) Canonico. Ita Sanchez sup. disp. 16. n. 4.

307. *Triplex potest quis occidere uxorem, ex Doct. Serap.* Quoniam autem jus Canonicum contradicit civili, permittenti marito, uxorem in adulterio deprehensam propriâ auctoritate impunè occidere; hinc sicuti peccat occidendo, ita quòque subjicitur huic impedimento. *Occidere uxorem (inquit Doct. Seraphic. 4. dist. 37. a. 2. q. 3. in corp.) potest quis tripliciter. Aut persequendo culpam, aut persequendo naturam, aut persequendo Matrimonium. Persequendo culpam, ut cum in fornicationis crimine deprehendit, & adeò detestatur, quòd in ultionè criminis mortem infligit. Persequendo naturam, ut si mulier propter defectum aliquem, quem*

habet in se, non habet gratiam viri: unde vir eam exosam habens & gravem, propter istam detestationem, & odij intensiorem, furore accenso, ipsam perimit. Persequendo Matrimonium, ut quando machatur cum aliqua, quam vult ducere in uxorem, & non potest nisi uxore mortuâ, & idè ipsam interficit. Primum est grave peccatum propter excessum. Secundum est gravius. Tertium est gravissimum. In quolibet horum prohibetur à Matrimonio contrahendo, sed magis in secundo, & maxime in tertio. Hæc ille.

De tertio hic non agimus, acturi ubi de impedimento criminis dirimente. De primo & secundo hic est quæstio, & ut vides, sententiam nostram antè nos docuit D. Bonaventura; à qua proinde non judico recedendum, quidquid Aliqui reclamant; eò quòd jus civile uxoricidium, persequendo culpam, impunè permittat: id enim intelligendum venit, quoad pœnas civiles: at ne impediatur Matrimonium, non reperitur textus id permittens.

Sed quæ ratio hujus impedimenti? Quia in quo quis peccat, in eo torquendus est, sed iste peccat contra proprium Matrimonium occidendo uxorem, ergò &c.

Ex quo patet, quare non impediatur, qui occidit uxorem alienam; quia licet hic offendant Matrimonium, non tamen in se, sive proprium Matrimonium; sed in alio tantum, id est, Matrimonium alienum; & idè in proprio Matrimonio non debuit puniri.

Dices: qui occidit adulteram, potius stat pro Matrimonio, quàm illud offendant; ergò non debuit puniri.

Respondet: talis reverà non stat pro Matrimonio, cum illud à parte rei solvat, mortaliter peccando. Quòd autem hoc faciat ex Zelo, propter violatam fidem Matrimonij, non excusat à toto, sed à tanto; & idè facilius cum eo dispensatur. Et sanè uxoricidium magis repugnare Matrimonio, quàm adulterium, ex eo constat; quòd uxoricidium perimat subjectum Matrimonij, & idcirco est contra substantiam Matrimonij; adulterium autem solum est contra bonum fidei, cum quo proinde stare potest substantia Matrimonij.

Si dixeris: omne peccatum potest deleri per penitentiam; si ergò pœna ista est ratione peccati, ut dictum est, & hæc pœna potest esse occasio peccati, maxime juveni, qui habet incentivum libidinis: ergò videtur, quòd non possit impediari Matrimonium, saltem penitentia factâ.

Respondet D. Bonaventura sup. n. 32. *Quòd enormitas non ita citò deletur, immo in pœnam manet diutius, sicut patet in irregularitate.* Sufficit ergò; quòd post penitentiam possit cum eo dispensari, quando reverà foret occasio peccati, propter incentivum libidinis.

Rogat aliquis, an quæ viri occidentis uxorem propriam, eadem sit obligatio mulieris occidentis virum proprium, ut & ipsa ex viricidio impediatur ab alio Matrimonio?

Videri posset, quòd sic, & multi probabiliter id affirmant; tum ex peritate juris, & exemplo

308. *An quilibet modus causet impedimentum.*

309. *Quæ ratio hujus impedimenti.*

310. *Quare non impediatur, qui occidit uxorem alienam.*

311. *Objectio.*

312. *Solutio.*

313. *Alia Objectio.*

314. *Resp. D. Bonav.*

315. *An mulier occidens proprium virum impediatur.*

316. *Probatur sententia affirmans.*

Probat
sententia
affirmans

impedimenti dirimentis; tum ex uniformitate rationum, quæ assignantur in Canone: Admonere, 33. q. 2. ibi: *Occidisti uxorem tuam, partem corporis tui, legitimo Matrimonio tibi sociatam, filios tuos orphanos fecisti.* Tum denique, ex correlatione inter virum & uxorem; nam in correlativis dispositum in uno, censetur in alio dispositum, ubi eadem militat ratio, prout hic militat. Imò major videtur esse ratio de foemina; quippe gravius est delictum, si uxor virum interficiat, cui tamquam capiti debet reverentiam & subjectionem.

312.
Negativam
tenet Sanchez,
&
probat.

Oppositum nihilominus tamquam verius docet Sanchez sup. n. 6. Quod textus juris Canonici, hoc impedimentum statuentes, de solo uxoricidio loquantur; nec sit eadem ratio de viricidio: quia viricidium est rarissimum, & uxores non sunt pronæ ad id, immò sunt timidæ: at uxoricidium est frequens, virique sunt audaciores & procliviores, ad id delictum perpetrandum. Quamobrem ad virorum audaciam & inclinationem cohibendam, jus Canonicum poenam hanc statuit viro interficienti uxorem, non autem è contrâ uxori virum necanti. Hæc ille.

313.
Oppugnatur.

Sed enim, dicit aliquis; hoc est quod quaeritur; utrum illa inclinatio & audacia fuerint ratio hujus prohibitionis; an verò ipsum delictum, & gravitas seu enormitas delicti. Et nonne ipsum delictum, & non inclinatio vel audacia viri, fuit ratio impedimenti dirimentis? Nam eo mulier comprehenditur, ut ipse Sanchez fatetur disp. 78. n. 8. & probat ex diversis juribus. Et siquidem hæc jura possent intelligi etiam de impedimento prohibente, clarum est, sententiam Sanchij non subsistere, & optimè probari priorem sententiam ex paritate juris, & exemplo impedimenti dirimentis.

314.
Quare jura
non meminerint
uxoris.

Quod autem jura sup. adducta pro impedimento prohibente, non meminerint uxoris, sed solius viri, ex eo factum videtur, quod frequentius contingat virum occidere uxorem, quam vice versâ; non autem ut viricidium excluderetur, quod æqualis aut etiam majoris est turpitudinis, & æqualiter offendit Matrimonium. Igitur non causa restrictionis, sed frequentioris usus exprimitur vir, tacitâ uxore. Sic Adversarij Sanchez argumentantur.

Viraque sententia est probabilis.

Maneat igitur utrique sententiæ sua probabilitas, de qua iterum agemus, ubi de impedimento dirimente raptus, quod Sanchez putat non extendi ad mulierem rapientem virum, eisdem permotus rationibus, ut ibi videbimus.

315.
D. Bonav.
videtur favore
Sanchez.

Tantum hic subscribo verba D. Bonav. quæ videntur favere sententiæ Sanchij. Sup. q. 2. in corp. sic ait Doctor Seraph. *Respondeo dicendum, quod absque dubio gravius peccatum est, in genere loquendo, occidere matrem (quàm uxorem) tum ratione personæ, cui debetur major reverentia; tum ratione majoris pronitatis; pronior enim est homo iracundus ad verberandam uxorem, quam matrem, maxime quando propter aliquam causam displicet, mirabile odium & radium generatur, & ideo pronior est ad occidendam uxorem, quam matrem. Ad occidendam autem matrem nullius natura inclinatur,*

nisi sit per iniquitatem conversa in crudelitatem super bestias. Et quoniam homo pronior est ad uxoricidium, hinc est, quod quamvis minus sit peccatum, tamen major pena imponitur, ut per incussionem timoris pronitas restringatur. Ergo similiter in casu proposito, etsi uxoricidium sit minus peccatum, tamen major poena imponitur, ut per incussionem timoris pronitas restringatur. Atque hæc satis de tertio crimine.

Sequitur quartum, quod erat, *susceptus propria sobolis.* Qui enim in Baptismo tenebat, seu de sacro fonte suscipiebat proprium filium, natum ex se & altero conjugate, ad finem se eximendi ex debito conjugali, ob cognationem spiritualem, quam contrahebat, in poenam hujus infidiæ, quam moliebatur adversus usum sui Matrimonij, prohibebatur inire aliud Matrimonium, mortuo altero conjugate; cap. De eo 30. q. 1. ibi: *si conjuges legitimi unus, aut ambo ex industria fecerint, ut filium suum de fonte susciperent, si inuupti permanere voluerint, bonum est. Sin autem, gravis poenitentia infidiatori injungatur, & simul maneant: & si pravicator conjugij supervixerit, acerrimâ poenitentia mulctetur, & sine spe conjugij maneant.*

316.
Quartum
crimen in-
pediens olim
Matr.

Et quamvis (inquit Aversa sup. §. Quartum crimen) Canon loquatur solum in Baptismo, tamen communiter Doctores notant, idem esse in Confirmatione ob identitatem rationis.

Probatur etiam

Idem docet Sanchez sup. disp. 6. n. 8. & extendit ad alterum conjugem, qui eodem animo baptizaret proprium filium. Quia (inquit) eadem est ratio, & eadem cognatio oritur. Oportet tamen, ut hic filius, aut sit communis utriusque conjugis, aut alterius ab eo, qui est patrinus, aut baptizat. Quia tunc contrahitur cognatio spiritualis cum altero conjugate, & infidiatio Matrimonij: si enim sit filius solius baptizantis conjugis, vel qui est patrinus, cum nullam tunc cognationem contrahat cum altero conjugate, nec debiti petitio impediatur, cessat infidiatio Matrimonij; & quamvis ea tunc infidiandi intentio adesset, frustranea prorsus esset; quare nullum Matrimonij impedimentum confurgeret ex eo actu. Hæc ille.

317.
Extenditur
ad suscipiendam
in Confirmatione,
ex Aversa
& Sanchez.

Ego autem dico, argumentum à paritate seu identitate rationis in his poenalibus, non semper esse firmum, ut infra adhuc dicam: Nunc pergamus ad alia crimina.

Arg. à paritate rationis non semper est firmum.

Quintum crimen erat: *Mors presbyteralis.* Qui enim Sacerdotem occidisset, privabatur Matrimonio contrahendo, per cap. 2. de Pœnit. & remiss. sequentis tenoris: *Qui Presbyterum occiderit, 12. annorum poenitentia ei secundum Canones imponatur. Et infra: Convictus, usque ad ultimum tempus vitæ suæ, militia cingulo careat, & absque spe conjugij maneant.*

318.
Quintum
crimen, ex
c. 2. de Pœnit. & remiss.

Sed quæ ratio? Quia cum interficiatur Sacerdos, cujus est huic Sacramento interesse, quum est, ut talis interfecto hoc Sacramento privetur.

Qua ratio hujus impedimenti dimittitur.

Nota autem in d. jure ly *Convictus*, quod aliqui intelligunt de convictione in foro poenitentiae. Sed cum hæc non sit proprie convictio;

nam Requiritur

convictio
crimini in
foro externo,
ex Sanchez.

nam in hoc foro testes, & accusator externus non interlunt; sed ipsemet pœnitens propria sponte culpas suas fatetur: hinc alij & melius requirunt convictionem in foro contentioso, cum pœnæ sint restringendæ intrâ proprietatem verborum. Vide Sanchez sup. n. 9.

319.
Solemnia
pœnitentia
impedit, sed
non dirimit
ex c. 12. &
fin. 33. q. 2.

Solemnia quoque pœnitentia (inquit hic Auctor sup. n. 10.) ita Matrimonium impedit, ut illud minimè dirimat. Constat ex cap. De his, 12. & cap. fin. 33. q. 2., quæ sunt ex Siricio, & Nicolao Pontificibus. Sed intelligitur quamdiu pœnitentia illa durat. Quia cum id tempus luctui & pœnitentiæ destinatum sit, dedecet tunc nuptiæ. Hæc ille.

Expenditur
c. 12.

Quæ an vera sint, colligere poterit Lector ex his, quæ subijcio. In primis, textus allegati, non sunt ex Siricio & Nicolao Pontificibus, sed ex Siricio Pontifice, & Concil. Toletano 6. sub Honorio 1. celebrato. Primus autem textus, qui est Siricij Epist. 1. ad Himerium Episcop. c. 5. sic sonat: De his verò non incongrue dilectio tua Apostolicam Sedem credidit consulendam, qui, actâ pœnitentiâ, tamquam canes ac sues ad vomitus pristinos & volutabra redeunt, & militiâ cingulum, & ludicras voluptates, & nova conjugia, & inhibitos denud appetivere concubitus, quorum improfessam continentiam (aliâ, professam incontinentiam) generati post absolutionem filij, prodiderunt. De quibus, quia jam suffugium non habent pœnitendi, id duximus decernendam &c.

320.
Expositio
Glossæ.

Ubi Gloss. verb. De his, inquit: Hoc cap. potest intelligi de pœnitente solemniter pro aliquo prædictorum criminum (intelligit incestum, raptum &c. de quibus jam egimus) & tunc dic, improfessam, id est, continentiam male professam, id est, non servatam Potest etiam hoc caput intelligi de his, qui votum emiserunt, & post contraxerunt, nec tenuit Matrimonium, & tunc dicit, improfessam, id est, male professam. Et dic, quod non habent suffugium pœnitendi, id est, contra professionem suam veniendi.

321.
Ostenditur,
nil facere ad
intentum.

Et verò hæc expositio, patet, quod nil faciat ad intentum Sanchij. Porro juxta priorem intellectum hoc impedimentum non est distinctum ab aliis sup. enumeratis. Estque non solum impedimentum quamdiu durat pœnitentia, sed etiam pœnitentiâ jam peractâ, ut patet ex dictis de incestu & aliis criminibus. Imò in d. textu expressè agitur de Matrimonio, quod contrahitur, actâ pœnitentiâ, ibi: Qui actâ pœnitentiâ tamquam canes &c.

Audiatur Gloss. verb. de Pœnitentibus, ead. cap. 11. Hic, inquit, movet Magister quamdam incidendam quæstionem, an post solemnem pœnitentiam possit contrahi Matrimonium. Et tres sunt opiniones de solemniter pœnitentibus. Quidam dicunt, quod nullus solemniter pœnitens potest contrahere (scilicet post pœnitentiam) nisi ex dispensatione inf. ead. Antiqui, quia intelligitur vovisse, & sic intelligunt cap. inf. ead. De his; pœnitens enim semper vivit sub regula Ecclesiastica, ut de Pœnit. dist. 5. Contrarium. H. verò dicit, quod quilibet pœnitens potest contrahere, nisi tantum in tribus casibus, puta pro uxoricidio, vel nisi injunctum hoc sit ei nomine

pœnitentiâ, vel pro raptu sponsæ alterius, vel pro incestu. Adhuc tamen excipit adolescentes, qui (ut dicit) de jure communi possunt contrahere. Ideo autem in tribus his casibus prohibetur: quia in his contaminatur Matrimonium. Alij tamen ponunt quinque casus, in quibus post solemnem pœnitentiam non licet contrahere. Vnus est pro incestu &c.

Ex qua Glossa liquido constat, hic non disputari de Matrimonio contrahendo tempore pœnitentiæ; sed pœnitentiâ actâ, sive post pœnitentiam solemnem. Ergo d. textus De his, non intelligitur, quamdiu illa pœnitentia durat; sed post pœnitentiam peractam. Nam adducitur à Gratiano ad solutionem hujus quæstionis: An pœnitentibus generaliter post pœnitentiam peractam conjugia concedantur. Hæc de primo textu à Sanchio sup. adducto.

Expendamus etiam secundum, scilicet cap. 323. fin. sequentis tenoris: Antiqui & Sanctissimi est Patris sententia Papa Leonis, ut is qui in ætatis adolescentia positus, dum moris formidat casum, pervenerit ad pœnitentiâ remedium, si conjugatus forte fuerit incontinens, ne postea adulterij lapsus incurrat, redeat ad pristinum conjugium, quousque positus adipisci temporis maturitate continentia statum: quod nos sicut de viris, ita & de feminis æquo modo censemus. Non quidem hic generaliter & canonicè est præceptum: sed constat à nobis pro humana fragilitate indultum. Eâ duntaxat ratione, ut si is, qui pœnitentia non est legibus deditus, ante ab hac vita decesserit, quam ex consensu ad continentiam unus eorum fuerit regressus, superstite non liceat denud ad uxoris transire amplexus. Si autem absolutionem pœnitentis, nubat, si se continere non potest, & alterius consortio fruatur uxoris. Quod de utroque sexu quomodo à nobis manifestum est esse decretum; ita videlicet, ut in omnibus Sacerdotis expectetur ordinatio: ut juxta quod ætatem aptam perspexerit, pœnitentia absolutionis vel distributionis tribuat legem. Hæc tenent Concil. Tolet. 6. can. 8.

Sed quis scopus hujus Canonis? Cum conjugatus (inquit Barthol. Caranza in Sum. Concil.) in ægritudine vovet continentiam, si postea non potest continere, redibit ad uxorem. Eâ tamen mortuâ, non transibit ad secundas nuptias. Visum est Synodo dispensandum cum illo in usu primi Matrimonij, & arcere eum à secundis nuptiis. Quod tamen licebit conjugij non voventi. Atque hic est scopus hujus Canonis. Hæc ille.

Idemque notat in sua Sum. Concil. Franciscus Longus ad eum Canonem. Franciscus Longus.

Cæterum Gloss. hic verb. Antiqui, sic ait: Si intelligas hoc caput de Matrimonio contracto, tunc est hic argumentum pro illis, qui dicunt, quod solemniter pœnitens intelligitur vovere. Quid ergo mirum si nequeat contrahere Matrimonium? Quia, ut sup. dictum est, votum est impedimentum prohibens Matrimonium jure naturæ. Si intelligas de Matrimonio contrahendo, tunc expone: Redeat ad pristinum conjugium, id est, quod contraxit post pœnitentiam, a quo per suggestionem aliquorum recesserat.

Utut

322.
Disputatur
hic de Matr.
contrahendo
pœnitentiâ
peractâ.

323.
Expenditur
c. fin. 33.
q. 2.

324.
Quis scopus
hujus Can.
Caranza.

325.
Solemnius
pœnitens in-
telligitur vo-
vere.

Solemnis
penitentia
non est am-
plius in usu.

Utut sit, jam poenitentia solemnis (inquit Sanchez sup.) non est in usu, & proinde cessat hoc impedimentum. Et nos cessabimus ab ulteriori ejus inquisitione & probatione.

326.

Finio autem hanc Conclusionem cum brevi explicatione ultimi impedimenti, quod oriebatur ex contractu cum Moniali, & exprimitur his verbis: *Aut Monialem accipias; nimirum scienter cum ea contrahendo Matrimonium.*

Contractus
cum Moniali
olim impe-
diebat Matr.
contrahen-
dum. ex c.
13. 27. q. 1.

Non solum enim irritus erat hic contractus; sed impediatur Matrimonium cum omni alia persona, cap. 13. 27. q. 1. *Hi ergo, qui Sanctimonialibus scientes Matrimonio ad injuriam Christi copulati sunt, juxta censuram Zeli Christiani separantur, & nunquam eis concedatur conjugali vinculo religari: sed in poenitentia lamentis se vehementer, dum vivunt, afficiant.*

Ubi Gloss. verb. *Et nunquam*: Hoc, inquit, unum crimen est, quod impedit, & non dirimit Matrimonium. Et verb. *Conjugali*, ait: Arg. quod de cetero non possunt nubere, qui Sanctimonialibus copulantur, ut hic dicitur in odium criminis: si tamen contrahant, tenet.

327.

Quæ ratio
hujus impe-
dimenti.

In odium, inquam, criminis: quia sic contrahentes delinquebant in Matrimonium carnale, tentantes quod non poterant; & in Matrimonium spirituale, volentes sibi usurpare sponsam Christi dicatam Deo, & idè indigni sunt Matrimonio.

Idem est de
contractu
cum Reli-
gioso juxta
Averjam

Videtur etiam (inquit Averfa sup. §. *Septimum crimen*) ex paritate juris & identitate rationis, quod idem impedimentum incurreret fœmina, quæ cum viro Religioso contraheret. Hæc ille.

328.

Sed quæro ego: quæ hic paritas juris? Quanti

do jus vult etiam virum Religiosum obligare, illum exprimit, ut patet in textu præcedenti, qui sic incipit: *Virginem quæ se Deo consecravit, similiter & Monachum, decernimus, non licere nuptialia jura contrahere.* Similiter cap. 11. ead. q. & *Caus. Impudicas detestabilesg, personas Monachorum, atque Monacharum &c.* Cur ergo similiter d. cap. 13. non expressisset Monachos, si eos voluisset comprehendere sub ea prohibitione? Fortè noluit; quia rariùs contingit, ut aliqua contrahat cum Monacho aut viro Religioso, quàm quod aliquis scienter contrahat cum Sanctimonialibus.

Contrà ar-
guit Au-
thor.

Sed neque identitas rationis semper est sufficientis signum, maximè in pœnalibus, voluntatis Legislatoris; quippè etfi Legislator, propter identitatem rationis, potuisset hoc etiam punire, quod verbis legis non comprehenditur; equidem cum Legislator non debeat velle omnia præcipere, quæ potest, imò non semper expediat; liquet protectò, solam identitatem rationis non sufficere, maximè in pœnalibus, ut casus, qui verbis legis non comprehenditur, censetur nihilominus ex mente Legislatoris comprehensus; nisi aliàs lex foret irrationabilis.

329.
Idemtas
rationis non
semper suffi-
cit.

An autem in casu proposito lex foret irrationabilis, nisi extrà proprietatem verborum extenderetur ad fœminam, quæ cum viro Religioso contrahit, relinquo aliis judicandum. Parùm refert ad praxim, quid dixeris; quia hodie amplius non obligat hoc impedimentum, ut patet ex antedictis.

Hic ergò fit finis hujus Sectionis, in qua de impedimentis solum impedientibus verba fecimus. Jam impedimenta dirimentia aggredimur,

M

SECTIO